

เอกสารประกอบการเรียน

ชุด ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์กับการพัฒนาชาติไทย

รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย ส33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เล่มที่ 1 การตั้งถิ่นฐานและรัฐบาลโบราณในดินแดนไทย

นางสาวปวีศา ธรรมตา

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ: ครูชำนาญการ

โรงเรียนคลองลานพัฒนาจินดาศักดิ์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41

คำนำ

เอกสารประกอบการเรียน ชุดความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์กับการพัฒนาชาติไทย รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย รหัสวิชา ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ประเด็นสำคัญในประวัติศาสตร์ไทยสมัยก่อนสุโขทัยและการสถาปนาอาณาจักรไทย หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สถาบันพระมหากษัตริย์กับการพัฒนาการในประวัติศาสตร์ชาติไทย จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา และเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ผู้จัดทำได้สร้างเอกสารประกอบการเรียนทั้งหมด 6 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 การตั้งถิ่นฐานและรัฐโบราณในดินแดนไทย

เล่มที่ 2 การสถาปนาราชธานีของอาณาจักรไทย

เล่มที่ 3 สถาบันพระมหากษัตริย์กับการพัฒนาชาติไทย

เล่มที่ 4 การปฏิรูปประเทศสมัยรัชกาลที่ 5

เล่มที่ 5 การเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475

เล่มที่ 6 บทบาทของสตรีไทยในประวัติศาสตร์

เอกสารประกอบการเรียน เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือของผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะครูโรงเรียนคลองลานพัฒนาจินดาศักดิ์ และผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้จัดทำด้วยดีเสมอมา ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการเรียน ชุดความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์กับการพัฒนาชาติไทย รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย รหัสวิชา ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เล่มนี้ จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและพัฒนาการศึกษาต่อไป

นางสาวปวีศา ธรรมดา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ.....	ข
สารบัญภาพ.....	ค
คำชี้แจงในการใช้เอกสารประกอบการเรียน.....	ง
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	จ
ผังมโนทัศน์	ฉ
แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่องการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย	1
แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย	5
กิจกรรมที่ 1 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย	14
การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย.....	15
กิจกรรมที่ 2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย	31
อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยและอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย.....	32
กิจกรรมที่ 3 เรื่อง อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย.....	38
แบบทดสอบหลังเรียน.....	41
บรรณานุกรม.....	45
ภาคผนวก.....	
เฉลยคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน.....	48
เฉลยคำตอบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย.....	49
เฉลยคำตอบกิจกรรมที่ 2 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย	50
เฉลยคำตอบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย.....	51
เฉลยคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน.....	52

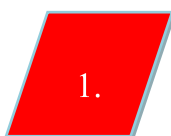
สารบัญภาพ

ภาพที่	เรื่อง	หน้า
ภาพที่ 1.1	แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณเทือกเขาอัลไต.....	5
ภาพที่ 1.2	แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณตอนใต้ของจีน.....	8
ภาพที่ 1.3	แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณประเทศไทยปัจจุบัน.....	10
ภาพที่ 1.4	แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณคาบสมุทรมาลายูและอินโดนีเซีย.....	12
ภาพที่ 1.5	ภาพแท่งหินบดขยาของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์.....	15
ภาพที่ 1.6	อาชีพเกษตรกรรม.....	16
ภาพที่ 1.7	น้ำตกคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร.....	17
ภาพที่ 1.8	ประเพณีสงกรานต์.....	18
ภาพที่ 1.9	แผนที่ภูมิประเทศภาคเหนือ.....	19
ภาพที่ 1.10	การตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือ.....	20
ภาพที่ 1.11	แผนที่ภูมิประเทศภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	21
ภาพที่ 1.12	แม่น้ำมูล.....	22
ภาพที่ 1.13	แผนที่ภูมิประเทศภาคกลาง.....	24
ภาพที่ 1.14	ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์.....	25
ภาพที่ 1.15	แผนที่ภูมิประเทศภาคใต้.....	28
ภาพที่ 1.16	เทือกเขาสันกาลาคีรี.....	29
ภาพที่ 1.17	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประทับว่าราชการ.....	34
ภาพที่ 1.18	กฎหมายตราสามดวง.....	35
ภาพที่ 1.19	พระธรรมจักร.....	36

รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เอกสารประกอบการเรียน ชุดความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์กับการพัฒนา
ชาติไทย รายวิชาประวัติศาสตร์ไทย รหัสวิชา ส 33101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย
สาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ ผังมโนทัศน์ แบบภาคผนวก ให้นักเรียนปฏิบัติ
ดังนี้

ศึกษาสาระ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ให้เข้าใจ

ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ตรวจคำตอบจากเฉลยในภาคผนวก
แล้วทำบันทึกคะแนน

ศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาจากเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้
ทำแบบฝึกหัดด้วยตนเอง และตรวจคำตอบจากเฉลยในภาคผนวก
เมื่อพบปัญหาให้ปรึกษาครูทันที

ทำแบบทดสอบหลังเรียน ตรวจคำตอบจากเฉลยในภาคผนวก
แล้วบันทึกคะแนน

ประเมินผลว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์หรือไม่
- หากผ่านเกณฑ์ ให้ศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเล่มต่อไป
- หากไม่ผ่าน ให้ย้อนกลับไปศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหา
จากเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้ แล้วทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองใหม่

เอกสารประกอบการเรียน เล่ม 1

เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

1. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก
ความภาคภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ส 4.3 ม.4 – ม.6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย

2. สาระสำคัญ

การศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดถิ่นเดิมของคนไทย โดยวิธีการประวัติศาสตร์จะช่วยให้นักเรียน
ได้เกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แม้ในปัจจุบันยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนในประเด็นดังกล่าว
ก็ตาม การตั้งถิ่นฐานของคนไทยในอดีตจะพิจารณาจากปัจจัยทางด้านกายภาพและทางสังคมเป็น
หลักโดยได้รับอิทธิพลจากอาณาจักรโบราณในสมัยอดีตที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมไทยมาจนกระทั่ง
ทุกวันนี้

3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของแนวคิดถิ่นเดิมของชนชาติไทย อาณาจักรโบราณและอิทธิพล
ของอาณาจักรโบราณในดินแดนไทยได้

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแนวคิดถิ่นเดิมของชนชาติไทยได้
2. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยได้
3. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับอิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย

5. สาระการเรียนรู้

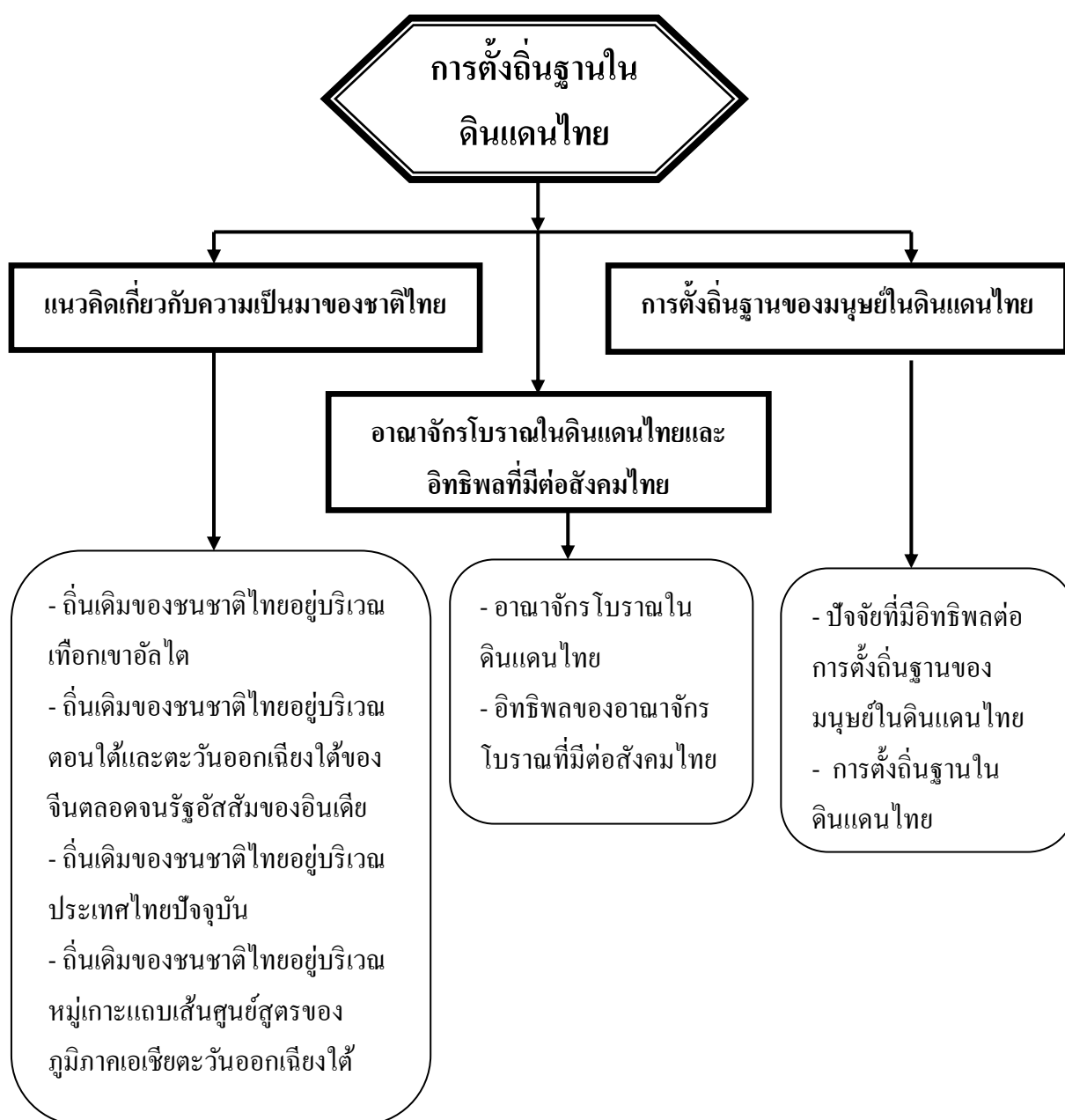
1. แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย
2. การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย
3. อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย

6. เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้

จำนวน 3 ชั่วโมง

ผังมโนทัศน์

เล่มที่ 1 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน

เล่มที่ 1 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

- แนวคิดเรื่องถิ่นกำเนิดเดิมของชนชาติไทยมีหลายทัศนะ ข้อใดได้รับการยอมรับมากที่สุดในปัจจุบัน
 - ตอนใต้ของจีน
 - ตอนกลางของจีน
 - ดินแดนประเทศไทย
 - คาบสมุทรมาลายูและเกาะชวา
- ทฤษฎีที่ว่าคนไทยมาจากตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีนใช้หลักฐานอะไรสนับสนุน
 - หนังสือหลักไทย
 - อีโมโกบิน อี ในเลียด
 - เอกสารทางประวัติศาสตร์
 - โครงกระดูกมนุษย์สมัยโบราณ
- เหตุใดทฤษฎีที่ว่าชนชาติไทยอยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตจึงยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งที่มีการพบโครงกระดูกและเครื่องใช้ของมนุษย์โบราณในไทย
 - บริเวณที่พบอยู่ห่างไกลจากแหล่งที่ตั้งชุมชนในปัจจุบัน
 - เครื่องใช้ที่พบไม่เหมือนกับเครื่องใช้ของคนไทยในปัจจุบัน
 - โครงกระดูกที่พบไม่มีลักษณะที่เหมือนกับคนไทยในปัจจุบัน
 - ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าโครงกระดูกและเครื่องใช้ที่พบเป็นของชนชาติไทย

4. ข้อใด ไม่ใช่ ปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทย
- ก. อาหาร
 - ข. ประเพณี
 - ค. ที่อยู่อาศัย
 - ง. ทรัพยากรธรรมชาติ
5. “บ้านของคนไทยในอดีต เป็นบ้านไม้ ยกพื้นสูงโล่ง มีหน้าต่างรอบบ้าน” ประโยคดังกล่าวเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีต่อการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทยในข้อใด มากที่สุด
- ก. ดิน
 - ข. น้ำ
 - ค. อากาศ
 - ง. ป่าไม้
6. เพราะเหตุใดการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทยในภาคกลาง จึงได้รับคำกล่าวว่าเป็น “ศูนย์กลางแห่งการค้าขายภายใน”
- ก. ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาสูง
 - ข. ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล
 - ค. ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ
 - ง. ตั้งอยู่บริเวณที่ราบเชิงภูเขา
7. การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย เพื่อให้รู้และเข้าใจในเรื่องใด
- ก. ที่มาของอารยธรรมไทย
 - ข. เศรษฐกิจของผู้คนในอดีต
 - ค. การเมืองการปกครองของไทย
 - ง. ประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย

8. อาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในเรื่องใดมากที่สุด
- ก. ศาสนา
 - ข. เศรษฐกิจ
 - ค. ศิลปกรรม
 - ง. การปกครอง
9. ข้อใดแสดงถึงศรัทธาในพระพุทธศาสนา นิคมหายาน ที่พบในอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย ก่อนสมัยอยุธยา
- ก. เจดีย์ทรงลังกา
 - ข. เทวรูปหินสลัก
 - ค. ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์
 - ง. รูปหล่อโลหะสำริดพระโพธิสัตว์
10. ข้อใดแสดงถึงอิทธิพลของศิลปะขอมในดินแดนอาณาจักรละโว้
- ก. พระธาตุหริภุญชัย
 - ข. พระปรางค์สามยอด
 - ค. ปราสาทหินนครธม
 - ง. ปราสาทหินพนมรุ้ง

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน
เล่มที่ 1 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

คะแนนเต็ม	10
คะแนนที่ได้	

1.1.1. แนวคิด ผู้เสนอแนวคิดนี้ คือ ขุนวิจิตรมาตรา (รองอำมาตย์โทสง่า กาญจนาคพันธุ์) ในหนังสือเรื่อง “หลักไทย” เมื่อ พ.ศ. 2471 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้เกิดความจงรักภักดีต่อชาติ จึงนำเสนอว่า ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ มีอายุย้อนหลังไปถึงการเริ่มต้นของมนุษยบนโลก เรื่องถิ่นเดิมของไทยจึงถูกนำไปเชื่อมโยงกับความรู้เกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของมนุษย์ตามองค์ความรู้ที่เป็นอยู่ในเวลานั้น ที่เชื่อว่าอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต ซึ่งปัจจุบันอยู่ในประเทศมองโกเลีย แนวคิดนี้ ได้มีอิทธิพลต่อนักประวัติศาสตร์ไทยบางท่าน

1.1.2. ข้อมูล แนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต พัฒนารวมมาจากการที่นักวิชาการชาวตะวันตกหลายคนสนใจและศึกษาเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย โดยมี ผู้บุกเบิกคนสำคัญคือ แตร์ร็อง เดอ ลา คูเปอริ (Terrien de la Couperie) ซึ่งได้เขียนเรื่อง Cradle of the Shan Race (ถิ่นเดิมของชนชาติชาน) เมื่อ พ.ศ. 2428 กล่าวว่าชนชาติชานหรือไทชาน หรือสยามมีถิ่นกำเนิดอยู่ในมณฑลเสฉวน (ชื้อชาน) ของจีน จากนั้นก็ได้มีนักวิชาการท่านอื่น ๆ ศึกษาเรื่องนี้เพิ่มขึ้นในเวลาต่อมา

ต่อมาหนังสือสำคัญมากเรื่องหนึ่ง คือ The Tai Rac Elder Brother of the Chinese (เผ่าไทย : พี่ใหญ่น้องจีน) ของหมอวิลเลียม คลิฟตัน ดอดด์ (William Clifton Dodd) พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2466 กล่าวว่า ถิ่นเดิมของชนชาติไทยมีอาณาบริเวณครอบคลุมจีนตอนใต้ ลาว เวียดนามตอนเหนือ พม่า และอินเดีย ซึ่งหลวงนิเทศย์นิติสุวรรณ (สวดหลี่ หุตะโกวิท) ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย โดยใช้ชื่อว่า “ชนชาติไทย” ผลงานเหล่านี้ได้มีอิทธิพลต่อนักวิชาการของไทย เช่น ขุนวิจิตรมาตรา (รองอำมาตย์โทสง่า กาญจนาคพันธุ์) ในหนังสือเรื่อง หลักไทย (พ.ศ. 2471) โดยกล่าวว่า ถิ่นเดิมของคนไทย อยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต ในประเทศมองโกเลียปัจจุบัน โดยเป็นถิ่นฐานเดิมของมนุษยโลกนี้เมื่อประมาณ 100,000 ปีมาแล้ว และคนไทยได้มีความเจริญจนถึงขึ้นตั้งถิ่นฐาน เมื่อประมาณ 6,000 ปีมาแล้ว และมีความเจริญสูงกว่าคนจีน เพราะในเวลานั้นคนจีนยังคงเร่รอนเลี้ยงสัตว์อยู่

1.1.3. การประเมินคุณค่าของหลักฐานและการตีความหลักฐาน

หลักฐานที่เสนอโดยนักวิชาการชาวตะวันตกได้จากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

1. หลักฐานของจีน ซึ่งมีอยู่มากมายและมีอายุย้อนหลังประมาณ 2,000 ปี โดยหลักฐานจีนกล่าวถึงผู้คนเชื้อชาติต่างๆ โดยลักษณะรวม เช่น พวกเยว่ 100 เผ่า แต่ไม่ได้บอกให้ชัดเจนว่าเป็นเชื้อชาติใด

2. การเดินทางเข้าไปในดินแดนจีน มีทั้งหมอสอนศาสนา นักภาษาศาสตร์ นักโบราณคดี นักประวัติศาสตร์เป็นต้น โดยไปศึกษาเกี่ยวกับผู้คนที่อยู่ในประเทศจีน โดยเฉพาะทางใต้และทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน จากหลักฐานและข้อมูลของนักวิชาการชาวตะวันตกดังกล่าว นักวิชาการไทยบางท่าน เช่น ขุนวิจิตรมาตราได้รับมา และขยายพื้นที่การศึกษาออกไปจนถึงบริเวณเทือกเขาอัลไต ทั้งนี้เพื่อให้ไทยเป็นชาติที่เก่าแก่และมีความเจริญมานาน

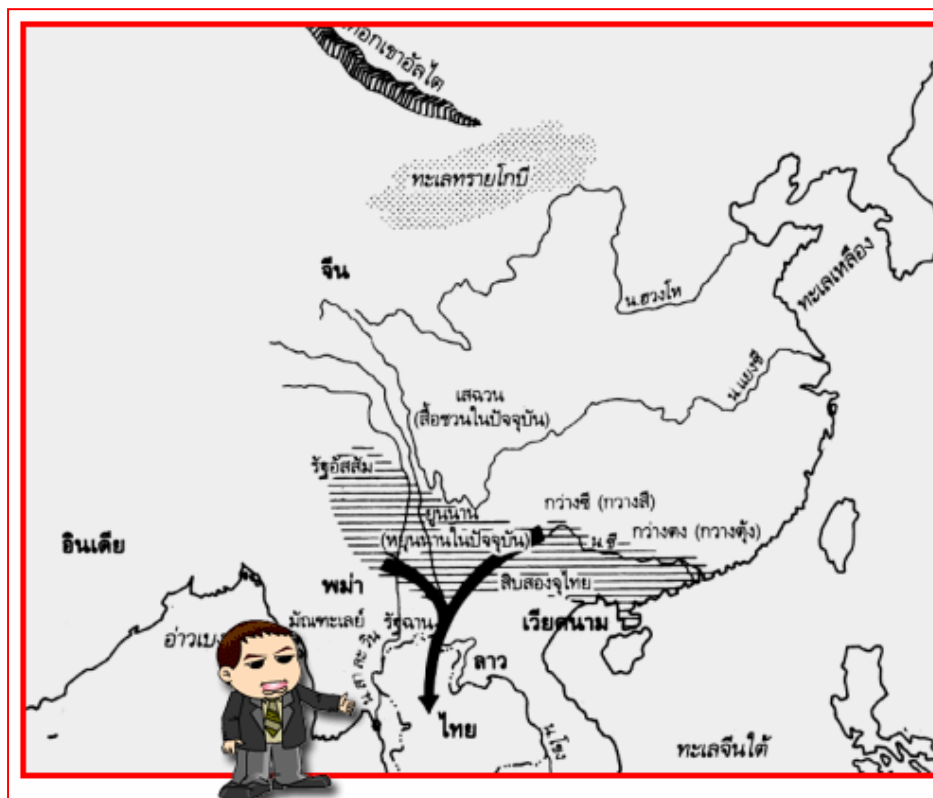
1.1.4. การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และความรู้ใหม่

จาก หลักฐานตัวอย่างที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่ายังมีหลักฐานหรือข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนหรือยอมรับแนวคิดเรื่องถิ่นเดิมของคนไทยอยู่ที่เทือกเขาอัลไต ซึ่งการเชื่อมโยงเรื่องนี้ของผู้เขียนหลักไทย ก็เพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดความจงรักภักดีต่อชาติ ตามแนวทางการเขียนประวัติศาสตร์ชาตินิยม ในปัจจุบันความรู้ทางวิชาการได้มีความก้าวหน้ามากกว่าเดิม มีการค้นพบหลักฐานใหม่ ๆ จนทำให้เกิดแนวคิดดังกล่าวล้าสมัย ดังเช่น

1. จากข้อมูลใหม่พบว่าถิ่นกำเนิดของมนุษย์ตามหลักฐานในปัจจุบันอยู่ที่ทวีปแอฟริกา และมีอายุประมาณ 4 ล้านปีมาแล้ว มิได้อยู่ที่ทวีปเอเชีย
 2. การขุดค้นหลักฐานทางโบราณคดีบริเวณเทือกเขาอัลไต พบว่าไม่มีหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับคนไทยแต่อย่างใด
 3. ถิ่นกำเนิดของคนจีน นักโบราณคดีจีนเชื่อว่า อยู่ในบริเวณโค้งใหญ่ของแม่น้ำหวางเหอ (หรือแม่น้ำเหลือง) มิได้อยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต
- ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์และการใช้ความรู้ที่ก้าวหน้าและน่าเชื่อถือมากกว่าในปัจจุบัน ทำให้สามารถสรุปได้ว่า บริเวณเทือกเขาอัลไตไม่ใช่ถิ่นเดิมของชนชาติไทย

1.2 แนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ตลอดจนรัฐอัสสัมของอินเดีย

ภาพที่ 1.2 แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณตอนใต้ของจีน
ที่มาของภาพ http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/1010203/unit03_2_1_3.html

1.2.1 แนวคิด แนวคิดนี้เกิดขึ้นเนื่องจากมีนักเดินทาง หมอสอนศาสนา นักวิชาการที่เดินทางเข้าไปทางตอนใต้ของประเทศจีน ในบริเวณมณฑลยูนนาน (ยูนหนาน) ไกวเจา (กุ้ยโจว) กวางสี (กว๋างซี) กวางตุ้ง (กว๋างตุ้ง) พบว่า มีคนที่พูดภาษาไทย มีวัฒนธรรมไทยอยู่เป็นจำนวนมาก และยังมีคนไทยอาศัยอยู่แพร่กระจายจนถึงเวียดนามตอนเหนือ ลาว พม่าและอินเดียตะวันออกในบริเวณที่เป็นมณฑลอัสสัม โดยผู้คนในดินแดนดังกล่าวต่างก็มีภาษาและวัฒนธรรมเป็นแบบไทยทั้งสิ้น

1.2.2 ข้อมูล ข้อมูลแนวคิดนี้ได้จากการบันทึก หนังสือที่เขียนขึ้นโดยนักเดินทาง ประกอบกับการศึกษาจากหลักฐานต้น การวิจัยของนักวิชาการหลายสาขา ทั้งนักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักโบราณคดี นักประวัติศาสตร์ เช่น สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร รัชกาลที่ 10 (Li Fng-Kuei) ดร.วิลเลียม เจ. เกดเนีย (Dr. Willm J. Gedney) ดร. เดวิด เค. ไวแอต (Dr. David K. Wyatt) ดร.บรรจบ พันธุเมธา ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร เป็นต้น ได้มีข้อสรุปตรงกันว่าเป็นถิ่นที่มีคนไทยอาศัยอยู่ แต่นักวิชาการเขียนเป็นคนไท (Tai) เพื่อให้ต่างกับคนไทย (Thaai) ในปัจจุบันประเทศไทย ที่มีการผสมผสานกับชนชาติอื่นภายหลังการอพยพลงสู่แผ่นดินไทย

1.2.3 การประเมินคุณค่าของหลักฐานและการตีความหลักฐาน

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ทางใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีน เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง และยังยอมรับว่าคนไทยจะไม่อยู่สูงขึ้นไปกว่าแม่น้ำแยงซี (ฉางเจียง) ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักฐานจีนประกอบกับการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ ด้าน ทั้งของไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งล้วนแล้วแต่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว แต่ก็มีปัญหาที่สำคัญดังนี้ “น่านเจ้าเป็นอาณาจักรของคนไทยหรือไม่” สำหรับปัญหาประเด็นนี้ สามารถวิเคราะห์ตรวจสอบความรู้ที่ก้าวหน้ามากกว่าในปัจจุบัน โดยมีแนวโน้มยอมรับว่า น่านเจ้าไม่ใช่อาณาจักรของคนไทยมากขึ้น เพราะภาษาที่ปรากฏในหนังสือหมานชุนนั้น นักภาษาศาสตร์พบว่าตรงกับภาษาของพวกโลโซ ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาทิเบต – พม่า เกือบทั้งหมด ส่วนวัฒนธรรมการนำพยางค์สุดท้ายของพ้องมาเป็นพยางค์แรกของชื่อลูก ถือว่าไม่ใช่วัฒนธรรมไทย โดยในเรื่องนี้ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ประธานคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยให้ ความเห็นว่า “ข้อพิพาทนี้รู้สึกว่าจะไม่แน่นอนพอ เพราะระยะเวลาที่ล่วงไปหลายร้อยปี ธรรมเนียมบางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงไป” ดังนั้น ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร จึงไม่เป็นที่ยอมรับทั้งหมดว่า น่านเจ้าไม่ใช่อาณาจักรของคนไทย อาจเป็นไปได้ว่า ในช่วงแรกราชวงศ์สุโขทัย เป็นคนไทย แต่หลังจากนี้ผู้ปกครองน่านเจ้าจะเป็นพวกอื่น

1.2.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และความรู้ใหม่ จากหลักฐานทั้งหลายที่กล่าวมาเมื่อ ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้วทำให้มีความเชื่อได้มาก ว่าถิ่นเดิมของวัฒนธรรมและภาษา เป็นแบบไทยแผ่กระจายอยู่ทั่วไป สำหรับเรื่องอาณาจักรน่านเจ้าเป็นอาณาจักรไทยหรือไม่ ก็ยังไม่มี ข้อสรุปที่ชัดเจน

1.3 แนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณประเทศไทยปัจจุบัน

ภาพที่ 1.3 แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณประเทศไทยปัจจุบัน
ที่มาของภาพ http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/1010203/unit03_2_1_4.html

1.3.1 แนวคิด การปฏิเสธความคิดว่าน่านเจ้าไม่ใช่อาณาจักรของคนไทย ทำให้นักวิชาการบางคนเสนอความคิดใหม่เกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย โดยเสนอว่าคนไทยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยปัจจุบันมาตั้งแต่เริ่มแรก โดยอ้างว่ามีการพบโครงกระดูกมนุษย์ที่มีอายุเก่าแก่ถึงหมื่นปีและมนุษย์เหล่านั้นก็ได้สร้างสมความเจริญมานานแล้วเช่นกัน

1.3.2 ข้อมูล สำหรับข้อมูลของแนวความคิดที่ว่า ถิ่นเดิมของคนไทยอยู่ในบริเวณประเทศไทยในปัจจุบันนั้น ได้จากหลักฐานจีนที่กล่าวถึงผู้คนและอาณาจักรต่าง ๆ บนแผ่นดินไทยสมัยก่อน ประกอบกับตำนานของไทยและการพบโครงกระดูกมนุษย์ที่มีอายุนับหมื่นปีบนแผ่นดินไทยทำให้นักวิชาการบางท่านเชื่อว่า ผู้คนและอาณาจักรเหล่านั้นเป็นบรรพบุรุษของคนไทย โดยผู้ที่มีความเชื่อนี้ เช่นนายแพทย์สุด แสงวิเชียร ได้ทำการศึกษาโครงกระดูกของมนุษย์สมัยหินใหม่จำนวน 37 โครง พบว่า โครงกระดูกมนุษย์โบราณที่พบในจังหวัดกาญจนบุรีมีลักษณะทางกายวิภาคเหมือนกับโครงกระดูกคนไทยปัจจุบันเกือบทุกอย่าง นอกจากนี้ ยังมีผู้เสนอความเห็นว่าคุณไทยอยู่บนแผ่นดินไทยตั้งแต่เริ่มแรก คือ สุจิตต์ วงษ์เทศ ในหนังสือ “คนไทยอยู่ที่นี้” โดยใช้เหตุผลด้านการพัฒนาการสังคมและวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นหลักฐานสนับสนุน

1.3.3 การประเมินคุณค่าของหลักฐานและการตีความหลักฐาน

หลักฐานต่าง ๆ ทั้งของจีน ตำนานของไทย และหลักฐานทางโบราณคดีเกี่ยวกับผู้คนบนแผ่นดินไทยแต่เดิมนั้น ยืนยันได้ว่ามีผู้คนตั้งถิ่นฐานบนแผ่นดินไทยมานานแล้ว แต่ก็ไม่มีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนและน่าเชื่อถือได้ว่าผู้คนเหล่านั้นเป็นคนไทย ดังนั้น แนวคิดนี้จึงต้องการหลักฐานเพื่อสนับสนุนแนวคิดให้ชัดเจนและน่าเชื่อถือได้มากกว่านี้ รวมทั้งข้อเสนอของสุจิตต์ วงษ์เทศ ก็ยังไม่มีหลักฐานที่น่าเชื่อถือได้มาก มาสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

1.3.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และความรู้ใหม่ จากหลักฐาน

ที่กล่าวมาเมื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้ว ทำให้เชื่อได้ว่า ถิ่นเดิมของคนไทยไม่น่าจะอยู่บนแผ่นดินไทยปัจจุบัน แต่คนไทยได้อพยพลงมาในภายหลัง หลักฐานที่กล่าวถึงคนไทยเป็นครั้งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในพุทธศตวรรษที่ 16 ปรากฏอยู่ในจารึกของพวกจาม ที่ปราสาทโพนคร เมืองญาดรง ในประเทศเวียดนามปัจจุบัน และต่อมาคือ ภาพสลักขบวนทหารไทยที่ระเบียงทางทิศใต้ของปราสาทหินนครวัดในพุทธศตวรรษที่ 17 พร้อมกับมีจารึกบอกว่า เป็นชาวเลียมหรือชาวสยาม ซึ่งน่าจะมีความเกี่ยวข้องกับคนไทยบนพื้นแผ่นดินไทย

1.4.2 ข้อมูล ข้อมูลแนวความคิดนี้ได้มาจากความคล้ายคลึงกันของผู้คนบริเวณหมู่เกาะแถบเส้นศูนย์สูตร กล่าวคือ มีรูปร่างหน้าตา สีผิว คล้ายคลึงกัน และมีภาษาคลายคล้ายคลึงกัน เช่นคำว่า “ประต่าย” หรือ “ฉั่น” ซึ่งเป็นสรรพนามแทนตนเองภาษาไทย ฟิลิปปินส์ใช้คำว่า “อากู” ในทำนองเดียวกับคำว่า “กู” ในภาษาไทย โดยผู้เสนอแนวคิดนี้ คือ ศาสตราจารย์รูธ เบเนดิกต์ (Ruth Benedict) ซึ่งเป็นนักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน

1.4.3 การประเมินคุณค่าของหลักฐานและการตีความหลักฐาน

จากข้อมูลต่าง ๆ มีข้อควรวิเคราะห์ คือเส้นทางอพยพที่มาจากทะเลขึ้นมานบนพื้นแผ่นดินใหญ่ แล้วเลยขึ้นไปถึงบริเวณภูเขา และอพยพลงมาอีก ซึ่งวิธีการอพยพเช่นนี้ขัดกับหลักอพยพ ที่โดยทั่วไปแล้วจะอพยพจากที่สูงลงสู่ที่ราบที่มีความอุดมสมบูรณ์มากกว่า แต่การอพยพของคนไทยแนวคิดนี้กับเป็นไปในทางตรงกันข้าม ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำให้เข้าใจได้ยากกว่า ทำไมคนจึงอพยพจากที่อุดมสมบูรณ์มากไปสู่ที่มีความอุดมสมบูรณ์น้อย นอกจากนี้ ยังขัดกับหลักการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรมที่ว่า วัฒนธรรมย่อมเคลื่อนย้ายจากต้นน้ำทางเหนือลงสู่ทางใต้ รวมทั้งผู้เสนอแนวคิดนี้เป็นนักมานุษยวิทยา แต่กลับมาเสนอแนวคิดโดยใช้ภาษาศาสตร์เป็นข้อสนับสนุน ทำให้มีผู้เห็นด้วยน้อย แม้แต่ศาสตราจารย์พอล เบเนดิกต์ (Paul Benedict) ซึ่งเป็นบุตรของศาสตราจารย์รูธ เบเนดิกต์ และเป็นนักภาษาศาสตร์ และ นักมานุษยวิทยาที่ไม่เห็นด้วยเช่นกัน

1.4.4 การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และความรู้ใหม่

จากข้อมูลดังที่กล่าวมาเมื่อทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลแล้ว ทำให้เชื่อได้ว่าเป็นเรื่องยากมาก หรือเป็นเรื่องที่เชื่อได้น้อย ว่าถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณหมู่เกาะแถบเส้นศูนย์สูตรของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะหลักฐานสนับสนุนมีน้อย และขัดแย้งกับข้อเท็จจริงในบางเรื่อง เช่นการอพยพของผู้คน หลักการเคลื่อนย้ายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

จากการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ นักเรียนจะเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นว่าแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทยบางแนวคิด เช่น แนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของไทยอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต เป็นเรื่องที่ไม่มีความหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ ส่วนแนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของไทยอยู่ในประเทศไทยในปัจจุบันและอยู่บริเวณหมู่เกาะแถบเส้นศูนย์สูตรของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ขัดแย้งกับหลักฐานด้านจารึก ดังนั้น จึงมีแต่แนวความคิดที่ว่าถิ่นเดิมของไทยอยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีนเท่านั้นที่มีหลักฐานสนับสนุนมาก คือ หลักฐานจีน และทฤษฎีการอพยพ การเคลื่อนย้ายเมืองหลวง ตลอดจนการที่มีคนเผ่าไทยจำนวนมากอาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวในปัจจุบัน จึงอาจสรุปได้ว่า จากข้อมูลหลักฐานที่มีอยู่ในปัจจุบัน แนวคิดนี้มีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสเป็นจริงมากกว่าแนวคิดอื่น การเรียนรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทย จะช่วยให้แก่นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในรากเหง้าของตนเองมาก

เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของชนชาติไทยและนักวิชาการที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวลงในช่องว่างที่กำหนด (10 คะแนน)

แนวคิด

.....
.....

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

.....
.....

(2 คะแนน)

แนวคิด

.....
.....

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

.....
.....

(2 คะแนน)

แนวคิดเกี่ยวกับ
ความเป็นมาของ
ชนชาติไทย

แนวคิด

.....
.....

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

.....
.....

(2 คะแนน)

แนวคิด

.....
.....

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

.....
.....

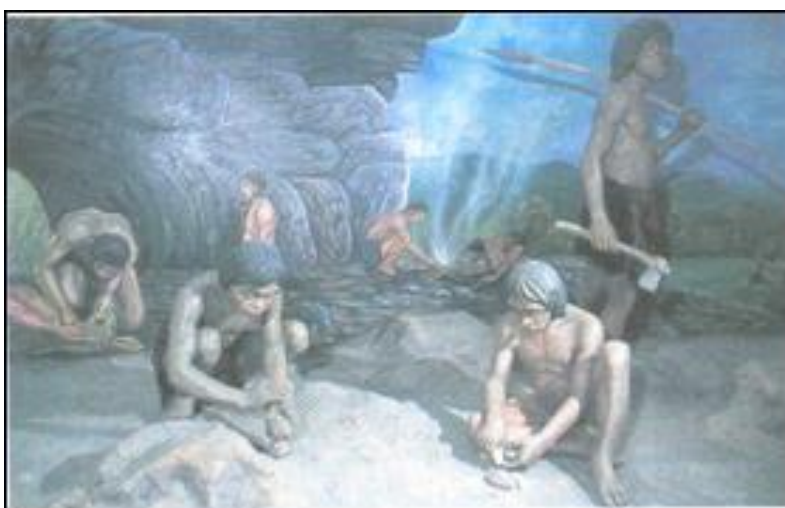
(2 คะแนน)

สรุปแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ.....
เหตุผล.....(2 คะแนน)

2. การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย

การตั้งถิ่นฐานหรือการตั้งหลักแหล่ง (settlement) หมายถึง การที่กลุ่มชนต่าง ๆ เข้ามาอยู่อาศัยร่วมกัน และมีกิจกรรมร่วมกันในบริเวณใดบริเวณหนึ่งจนกลายเป็นชุมชน การศึกษาเรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางด้านโบราณคดีที่ค้นพบใน ดินแดนไทยที่มนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ได้เหลือร่องรอยไว้ รวมทั้งข้อมูลจากเอกสารต่างชาติ ทำให้เราทราบว่าในดินแดนไทยนี้มีมนุษย์มาตั้งถิ่นฐานเมื่อหลายพันปีมาแล้ว โดยที่เราไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นคนไทยหรือไม่ แต่ข้อสรุปที่ได้รับการยอมรับ คือในดินแดนไทย มนุษย์ในสมัยหินเก่า และสมัยหินกลางอาศัยตามถ้ำและเพิงผา ยังไม่มีการสร้างบ้านเรือน แต่อาจอยู่รวมกันเป็นกลุ่มจึง นับเป็นการตั้งถิ่นฐานแบบชั่วคราว เมื่อขาดแคลนอาหารก็พากันย้ายไปหาแหล่งที่มีอาหาร จนถึง สมัยหินใหม่เป็นต้นมา มนุษย์รู้จักทำการเกษตร คือ เพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ไม่เร่ร่อนอพยพตามฝูง สัตว์หรือเที่ยวแสวงหาแหล่งอาหารอย่างสมัยหินเก่าและสมัยหินกลาง มีการสร้างบ้านเรือนเป็นที่อยู่ อาศัยของคนในครอบครัวของตน และสร้างสิ่งสาธารณะ เช่น บ่อน้ำ สถานที่ประกอบพิธีกรรม สำหรับใช้ร่วมกัน จึงถือว่าการตั้งถิ่นฐานแบบถาวร

ภาพที่ 1.5 ภาพแท่งหินบดของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์
ที่มาของภาพ <http://www.thaigoodview.com>

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างถิ่นฐานของมนุษย์ แบ่งได้ 2 ประเภท คือปัจจัยทางกายภาพ และปัจจัยทางด้านสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ปัจจัยทางกายภาพ

ปัจจัยทางกายภาพ หมายถึง ลักษณะและการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่แวดล้อมต่อมนุษย์ เช่น ภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ มนุษย์เลือกจะตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่นที่มีสภาพแวดล้อมเหมาะสมแก่การอยู่อาศัยและการดำรงชีวิตด้านต่าง ๆ ปัจจัยทางกายภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจเลือกที่ตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

1. **ภูมิอากาศ** หมายถึง ลักษณะอากาศประจำของภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งในระยะเวลาที่กำหนดค่อนข้างนาน เขตภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ คือเขตที่มีอากาศอบอุ่นสบายไม่ร้อนหรือหนาวเกินไป มีปริมาณฝนเพียงพอต่อการทำการเกษตรไม่เกิดวาตภัยบ่อย

ภาพที่ 1.6 อาชีพเกษตรกร
ที่มา <http://kanchanapisek.or.th>

2. ลักษณะภูมิประเทศ หมายถึงลักษณะของแผ่นดินและความสูงต่ำของพื้นที่ เช่นเป็นที่ราบ ที่ราบสูง เนินเขา ภูเขา หอนง คลอง บึง แม่น้ำ ทะเล เกาะ ลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมแก่การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ได้แก่ บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบเชิงเขา ซึ่งเป็นบริเวณที่ทำการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ได้ดี

3. ดินและน้ำ บริเวณที่มีดินอุดมสมบูรณ์จะมีมนุษย์เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่น โดยเฉพาะน้ำจืดเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องใช้น้ำในการอุปโภค บริโภคและใช้สำหรับการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ และการหัตถกรรม และเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งด้วย ชุมชนที่ตั้งที่ตั้งอยู่ริมทะเล ก็ต้องอยู่ในแหล่งที่หาน้ำจืดได้ บริเวณที่กั้นคาน้ำจะมีมนุษย์อาศัยอยู่เบาบางมาก

4. ป่าไม้และแร่ เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตหรือประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเลือกทำเล ที่ตั้งถิ่นฐานจึงคำนึงถึงความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรเหล่านี้ด้วย

ภาพที่ 1.7 น้ำตกคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร
ที่มาของภาพ <http://thailandtopvote.com>

2.1.2 ปัจจัยทางสังคม

หมายถึงความมั่นคงในชีวิต รวมถึงเชื้อชาติ ความคิด ความเชื่อ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตด้านภาษาอาหาร การกิน การแต่งกาย ฯลฯ นั่นคือ เมื่อมีการรวมกลุ่มของมนุษย์มากขึ้น ก็จะมีการแบ่งงานกันทำ มีการแลกเปลี่ยนผลิตผล สมาชิกมีสถานะที่แตกต่างกันในสังคมจึงเกิดเป็นชนชั้นต่างๆ เกิดระบบ การปกครอง มีการกำหนดกติกาควบคุมสมาชิกในสังคม กำหนดมาตรฐานต่างๆ ในสังคม ก่อให้เกิดระบบจริยประเพณี จนกระทั่งพัฒนามาเป็นกฎหมายที่ชุมชนจะต้องประพฤติปฏิบัติ ตามปัจจัยทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย เช่นเดียวกับปัจจัยทางกายภาพ

เนื่องจากในสมัยโบราณจำนวนประชากรมีไม่มากนัก แหล่งที่อุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่มีอยู่มาก ดังนั้นปัจจัยทางสังคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือก ถิ่นฐาน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนมีหลายชุมชน เช่น ชุมชนทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ย้ายถิ่นฐานจากแหล่งน้ำเดิมเพราะเกิดความขัดแย้งทางสังคมกับชุมชนที่อยู่อาศัยที่เดิม จึงไปหาแหล่งน้ำใหม่ และตั้งถิ่นฐานในบริเวณใกล้เคียงกับปัจจุบันนี้ การตั้งชุมชนทางภาคใต้ของไทยก็ตั้งตามเส้นทางการค้าโบราณระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับทะเลจีนใต้ และได้พัฒนาเป็นเมือง เป็นแคว้นสำคัญทางภาคใต้ของไทย

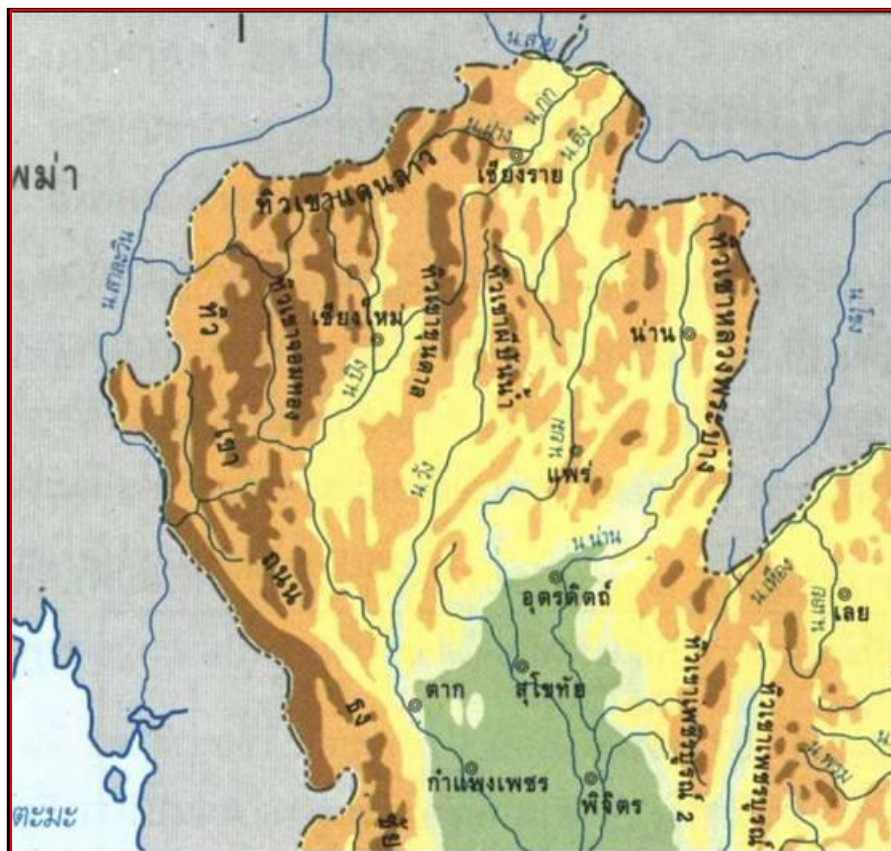

ภาพที่ 1.8 ประเพณีสงกรานต์

ที่มาของภาพ <http://www.tiewpakklang.com>

2.2 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

2.2.1 การตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือ

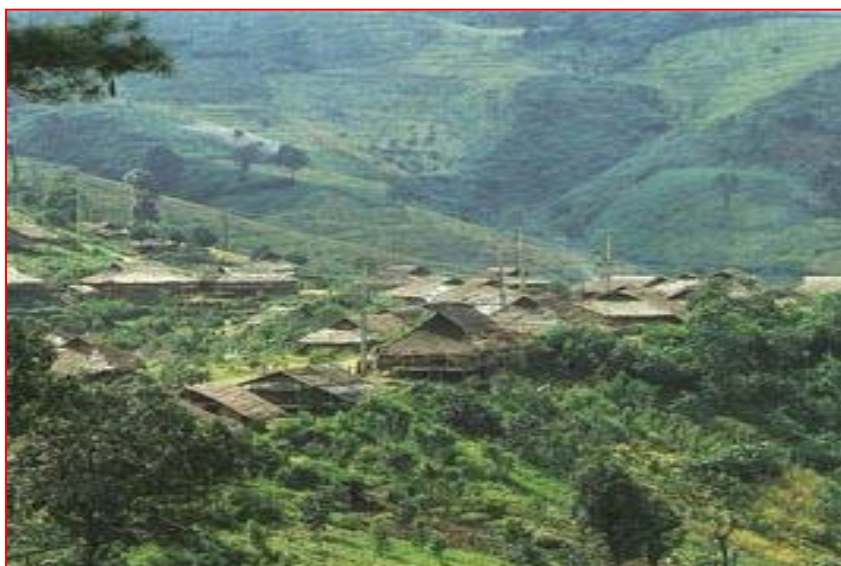

ภาพที่ 1.9 แผนที่ภูมิประเทศภาคเหนือ

ที่มาของภาพ <http://61.19.202.164/works/smtweb52/D02/1-3.gif>

ภาคเหนือมีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาทอดตัวในแนวจากเหนือลงใต้ ทิวเขาที่สำคัญ ได้แก่ ทิวเขาแดนลาว ทิวเขาถนนธงชัย ทิวเขาฝิ่ปันน้ำ และทิวเขาหลวงพระบาง ระหว่างแนวขนาดของทิวเขาเป็นที่ราบแคบ ๆ มีลำน้ำไหลผ่าน ที่ราบสำคัญมี 5 แห่ง ได้แก่ แอ่งเชียงใหม่ – ลำพูน ในลุ่มน้ำปิงตอนบน แอ่งเชียงราย ในลุ่มน้ำกก แอ่งลำปางในลุ่มน้ำวัง แอ่งน่านในลุ่มน้ำน่าน และแอ่งแพร่ในลุ่มน้ำยม จากลักษณะภูมิประเทศภาคเหนือ ทำให้มีการตั้งถิ่นฐานกระจายไปตามแอ่งหรือที่ราบลุ่มแม่น้ำของลำน้ำ ในที่ราบมีชุมชนหนาแน่น ส่วนบนที่สูงมีคนอาศัยน้อย

การที่มีภูเขาขวางกั้นแอ่งต่าง ๆ ทำให้การติดต่อกันค่อนข้างลำบาก บริเวณแอ่งเชียงใหม่ – ลำพูน ที่มีที่ราบกว้างใหญ่อุดมสมบูรณ์กว่าแอ่งอื่น ๆ และมีน้ำปิง ซึ่งใช้เป็นเส้นทางคมนาคมได้ดีไหลผ่านจึงเหมาะที่จะตั้งเป็นถิ่นฐาน

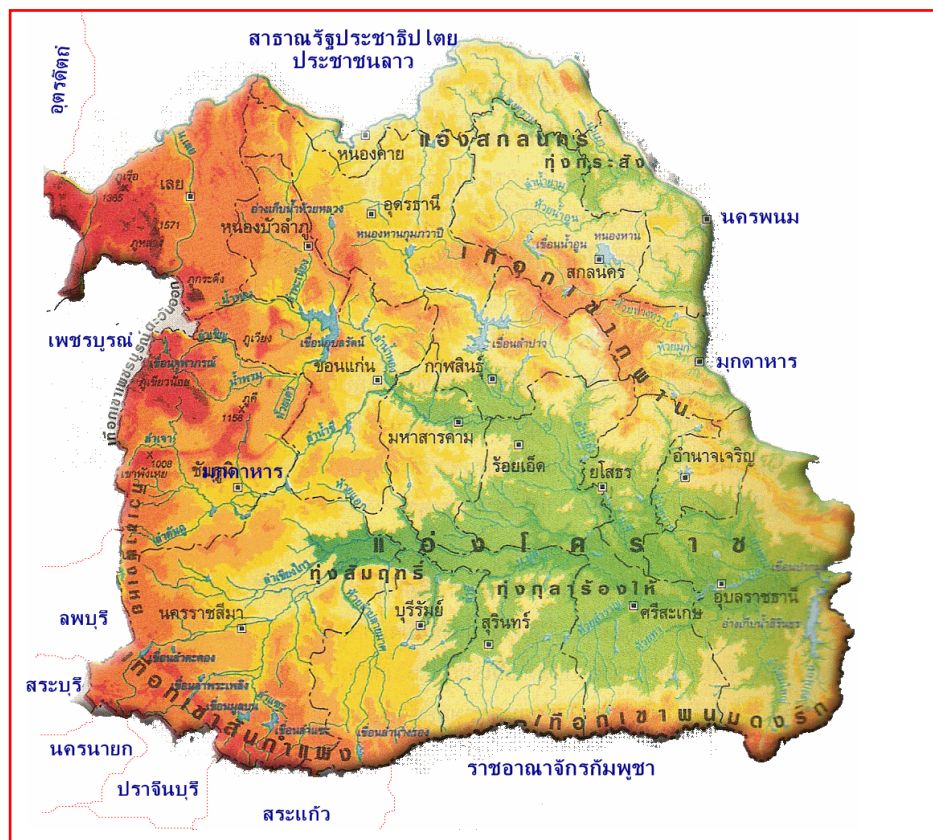
ภาพที่ 1.10 การตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือ
ที่มาของภาพ <http://kanchanapisek.or.th>

ในภาคเหนือมีร่องรอยการอยู่อาศัยของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยหินเก่า เป็นต้นมา หลักฐานที่พบ เช่นที่บ้านแม่ทะและบ้านดอนมูล จังหวัดลำปาง พบเครื่องมือหินกะเทาะ อายุกว่า 500,000 ปี ที่ถ้ำผี ถ้ำปุงสูงและถ้ำผาชัน จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบเครื่องมือหินกะเทาะ เศษภาชนะดินเผา เมล็ดพืช และกระดูกสัตว์ สันนิษฐานว่าเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตด้วยการล่าสัตว์จับปลาและหาของป่า

จากหลักฐานทางโบราณคดีเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มชนในภาคเหนือตั้งหลักแหล่งในเขตที่สูง โดยลักษณะภูมิประเทศในเขตภาคเหนือของประเทศไทยที่เป็นทิวเขาและที่ราบหุบเขา ทำให้การตั้งหลักแหล่งของมนุษย์ในระยะแรกอยู่ในเขตภูเขามาตลอดตั้งแต่ยุคหินเก่าจนถึงยุคโลหะ หรือเมื่อ 1,000 ปีที่แล้ว จึงได้มีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนบนภูเขาลงมาตั้งหลักแหล่งเป็นชุมชนหรือหมู่บ้านในเขตที่ราบหุบเขา และผสมผสานกับชนกลุ่มอื่น ๆ ที่อพยพเข้าไปทำให้ชุมชนในบริเวณ

เขตที่ราบหุบเขาขยายตัวจนพัฒนากลายเป็นชุมชนเมือง ประมาณพุทธศตวรรษที่ 14-15 กลุ่มชนที่อยู่ตามภูเขาสูงและที่ราบสูงบางเผ่าเคลื่อนย้ายลงมาที่ราบ ขณะเดียวกันก็มีกลุ่มชนจากที่อื่นเข้ามาตั้งหลักแหล่งผสมผสานกันตั้งบ้านเมืองขึ้นในที่ราบลุ่ม เช่น เมืองลำพูนในบริเวณลุ่มน้ำปิง เมืองเขลางค์นครในลุ่มน้ำวัง ภายหลังจึงมีการรวบรวมหลายเมืองเข้าเป็นแคว้น และอาณาจักร เช่น แคว้นหริภุญชัย อาณาจักรล้านนา

2.2.2 การตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

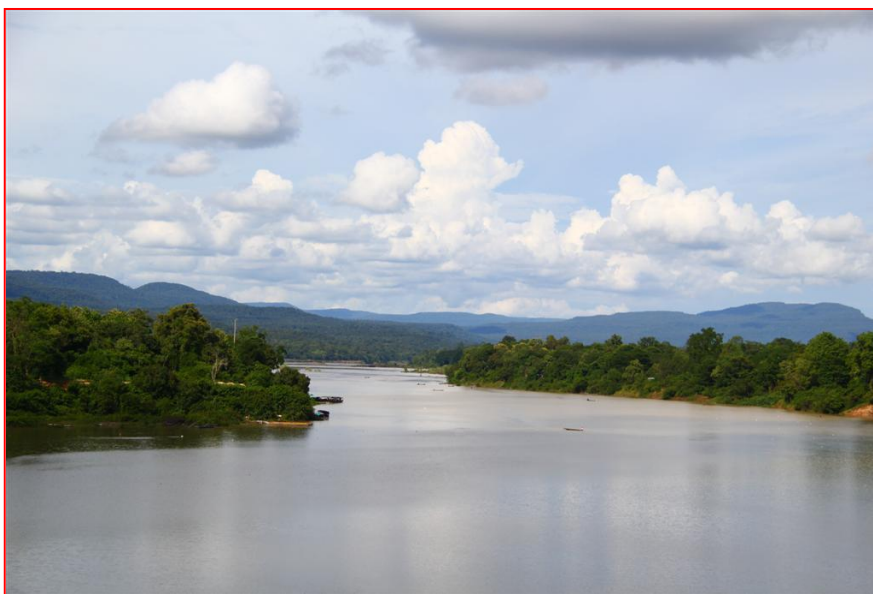

ภาพที่ 1.11 แผนที่ภูมิประเทศภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่มาของภาพ <https://naga00225.files.wordpress.com>

พื้นที่ทางภาคเหนือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะลาดเอียงไปทางตะวันออก
คู่ม่าน้ำโขง ทางตะวันตกมีขอบสูงชันตามแนวทิวเขาเพชรบูรณ์ต่อไปยังทิวเขาแดงพญาเย็น ทางใต้มี

ขอบชั้นตามแนวทิวเขา สันกำแพงและทิวเขาพนมดงรัก ตอนกลางของภาคมีลักษณะเป็นแอ่งคล้ายกระทะ แบ่งออกเป็น 2 เขตย่อย มีทิวเขาภูพานกั้นกลาง ได้แก่ แอ่งโคราช คือที่ราบลุ่มแม่น้ำชีและที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และแอ่งสกลนคร เป็นที่ราบทางตอนเหนือของภาคริมฝั่งแม่น้ำโขงและบริเวณลุ่มน้ำสงคราม มีขนาดเล็กกว่าแอ่งโคราช

ภาพที่ 1.12 แม่น้ำมูล

ที่มาของภาพ <http://www.panoramio.com/photo/93243004>

แอ่งโคราช มีพื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูก จึงมีผู้คนเข้ามาตั้งหลักแหล่งกันตั้งแต่ยุคโลหะ เมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว เป็นลักษณะที่ราบลุ่มแม่น้ำ คือที่ราบลุ่มแม่น้ำมูลและแม่น้ำสาขาซึ่งเอื้อต่อการตั้งหลักแหล่งของชุมชนกสิกรรม ทำให้มีการเคลื่อนย้ายของกลุ่มชนจากภายนอกเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ชุมชนเหล่านี้มีการขยายตัวและมีพัฒนาการของชุมชนในยุคสมัยต่าง ๆ โดยชุมชนในระยะแรกในเขตแอ่งโคราชเป็นชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่สูงในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ ปรากฏหลักฐานทางโบราณคดี เช่น การขุดพบหลุมศพคนโบราณในชั้นดินต่ำสุดและภาชนะดินเผา ซึ่งมีอายุประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว และต่อมาชุมชนเหล่านี้ได้มีการขยายตัวออกไปในบริเวณที่กว้างขวาง ปัจจุบันที่ส่งเสริมให้ชุมชนเหล่านี้ขยายตัว

ได้แก่

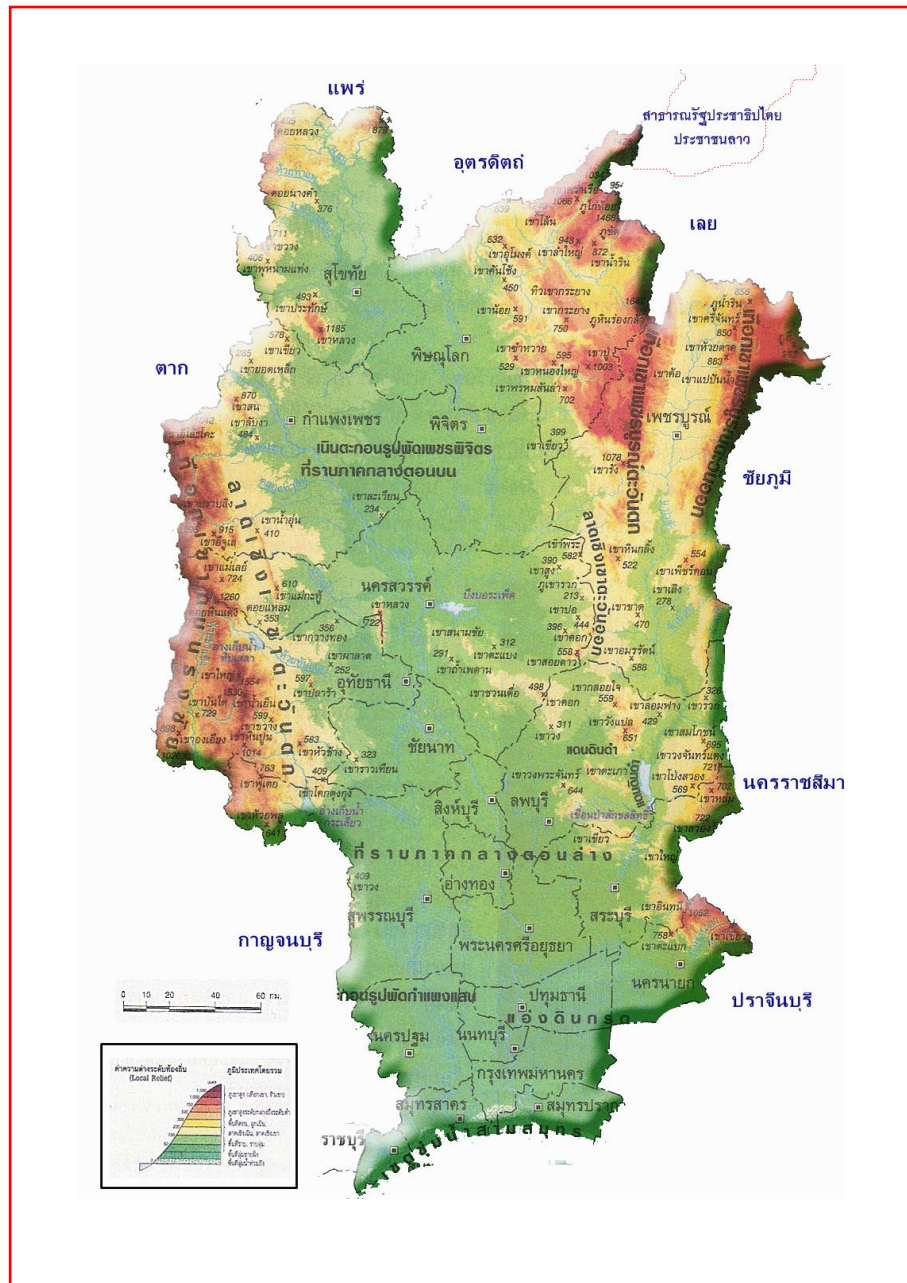
1. ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำหลายสาย และสภาพภูมิอากาศเขตร้อนชื้นเอื้อต่อการตั้งหลักแหล่งเป็นชุมชนเกษตรกรรม แต่ชุมชนในภูมิภาคนี้ต่างก็มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ชุมชน ดังจะเห็นได้จากลักษณะของเครื่องมือเครื่องใช้ที่แตกต่างกัน

2. แอ่งโคราชมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น เหล็ก เกลือ ชุมชนในแอ่งโคราชสามารถถลุงเหล็กและผลิตเกลือได้มากและส่งไปขายในชุมชนอื่นทั้งที่อยู่ใกล้เคียงและอยู่ห่างไกลออกไปจึงมีการรับวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามา ต่อมามีการตั้งเมืองเล็กน้อยขึ้นมากมายในแอ่งโคราช

ชุมชนเหล่านี้มีคนเข้ามาตั้งหลักแหล่งมากขึ้นจนต้องมีการจัดระบบทางสังคมเพื่อควบคุมการใช้แรงงานในงานสาธารณะ เช่น งานสาธารณูปโภค เมืองที่มีขนาดใหญ่มาก ได้แก่ เมืองฟ้าแดดสงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเนื้อที่ประมาณ 1,000 ไร่ นับเป็นเมืองโบราณที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แอ่งสกลนคร เป็นแหล่งวัฒนธรรมบ้านเชียงยุคโลหะ ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ในลุ่มน้ำสงคราม มีลักษณะเป็นที่ราบที่ลาดลงสู่แม่น้ำโขง มีเนินเขาเหมาะแก่การตั้งหลักแหล่ง และมีที่ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูก ที่เรียกว่าวัฒนธรรมบ้านเชียงก็เพราะพบหลักฐานของวัฒนธรรมนี้เป็นครั้งแรกที่บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ชุมชนแห่งนี้อายุประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว มนุษย์ในวัฒนธรรมบ้านเชียงมีการตั้งชุมชนเป็นหลักแหล่ง ตั้งหัวหน้าปกครอง ทำการเกษตร รู้จักเครื่องปั้นดินเผาลายเขียนสี และรู้จักทำเครื่องมือสำริด ต่อมาสารธทำเครื่องมือจากเหล็กได้ มีประเพณีทำศพ และมีการประกอบพิธีกรรมเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา เมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับวัฒนธรรมเขมรเข้ามา เกิดประเพณีการสร้างปราสาท อันเป็นศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพระพุทธศาสนานิกายมหายาน

2.2.3 การตั้งถิ่นฐานในภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกและภาคตะวันตก)

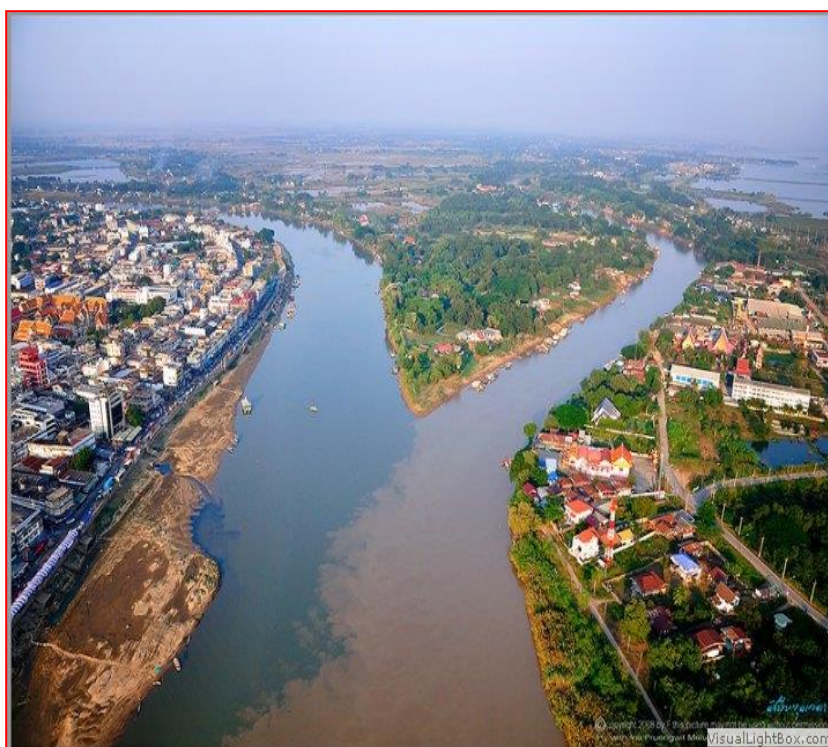

ภาพที่ 1.13 แผนที่ภูมิประเทศภาคกลางที่มา <http://healthfood.muslimthaipost.com>
ที่มาของภาพ https://kanistha345.files.wordpress.com/2015/07/1_1.gif

ภาคกลางตอนบน เป็นที่ราบสลับกับที่ราบลูกฟูกและมีเนินเขาสลับ แม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่น้ำวัง แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน

ภาคกลางตอนล่าง เป็นที่ราบน้ำท่วมถึง แม่น้ำที่ไหลผ่านบริเวณนี้ ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก

ภาคตะวันออก มีที่ราบใหญ่อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำปราจีนบุรีภาคเหนือ ตอนกลางเป็นที่ราบสูงมีทิวเขาจันทบุรีและทิวเขาบรรทัดต่อเนื่องกัน และมีที่ราบชายฝั่งทะเลอยู่ระหว่างตอนใต้ของทิวเขาจันทบุรีกับอ่าวไทย เป็นที่ราบแคบ ๆ ที่มีความอุดมสมบูรณ์ แม่น้ำในภาคนี้ ได้แก่ แม่น้ำปราจีนบุรี หรือแม่น้ำบางปะกง แม่น้ำระยอง แม่น้ำประแสร์ แม่น้ำเวฬุ แม่น้ำจันทบุรี และแม่น้ำตราด

ภาพที่ 1.14 ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

ที่มาของภาพ http://www.pavillehotel.com/data/images1/p_a_ville_hotel_tour22.jpg

ภาคตะวันตก มีลักษณะภูมิประเทศคล้ายคลึงกับภาคเหนือ มีทิวเขา 2 แนวต่อเนื่องกันคือ ทิวเขาดนรงชัย ซึ่งต่อมาจากจังหวัดตากไปถึงจังหวัดกาญจนบุรีลงไปทางใต้ มีที่ราบลุ่มหุบเขาที่สำคัญ คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำแควน้อย และที่ราบลุ่มแม่น้ำแควใหญ่และมีที่ราบชายฝั่งทะเลในเขตจังหวัดเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์

การที่ภาคกลางมีแม่น้ำหลายสาย และน้ำพัดพาโคลนตะกอนมาทับถมพื้นที่ราบลุ่ม ทำให้เหมาะแก่การเพาะปลูกโดยการทำนา ทั้งยังอำนวยความสะดวกในการคมนาคมขนส่งด้วยจึงมีการตั้งถิ่นฐานตามริมฝั่งแม่น้ำโดยทั่วไป ร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกและภาคตะวันตก) มักพบตามลุ่มน้ำตัวอย่าง เช่น

บ้านเก่า อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในลุ่มแม่น้ำแควน้อยตอนล่าง เป็นชุมชนขนาดเล็กมีอายุประมาณ 4,000 ปีมาแล้ว ทำเลที่ตั้งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์บกสัตว์น้ำนานาชนิด

บ้านคอนคาเพชร อำเภอบางแพ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในลุ่มแม่น้ำท่าจีน เป็นชุมชนในสมัยเหล็ก ขุดพบหลุมศพและสิ่งของหลายอย่างที่ฝังร่วมกับศพ เช่น อาวุธ เครื่องมือเหล็ก ภาชนะ และเครื่องประดับสำริด ลูกปัดแบบต่าง ๆ ทำจากแก้ว อะเกตและคาร์เนเลียน และพบตุ๊กตารูปสิงโต ทำด้วยหินคาร์เนเลียน ซึ่งแสดงว่าชุมชนนี้มีการค้าขายและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับอินเดีย

โคกพลับ จังหวัดราชบุรี อยู่ในลุ่มน้ำแม่กลอง ขุดพบหลุมฝังศพหลายหลุมและสิ่งของที่ฝังร่วมกับศพ เช่น ภาชนะดินเผา กำไลสำริด กำไลที่ทำจากวัสดุอื่น ใบหอกำและหัวธนูสำริด

หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบแสดงว่า มนุษย์ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำภาคกลางมีการตั้งถิ่นฐานเป็นสังคมหมู่บ้าน เพาะปลูก ทำเครื่องปั้นดินเผา ในฝั่งตะวันออกของที่ราบภาคกลางมีการกระจายตัวของชุมชนมาก และการตั้งถิ่นฐานในบริเวณใกล้แหล่งทรัพยากรแร่ธาตุ โดยมีการถลุงและผลิตแร่ทองแดงและแร่เหล็ก ตั้งแต่เมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้ว จนถึงช่วงพุทธศตวรรษที่ 7 ชุมชนต่าง ๆ เหล่านี้ได้กลายเป็นศูนย์กลางการติดต่อทางด้านการค้าและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับอินเดีย โดยเฉพาะชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเลและริมฝั่งแม่น้ำใกล้กับทะเล รวมถึงชุมชนที่ตั้งอยู่บนเส้นทางภายในแผ่นดินก็กลายเป็นศูนย์กลางด้านการค้าภายในด้วยเช่นกัน

ชุมชนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในเขตภาคกลางที่เป็นแหล่งผลิตทองแดงซึ่งเป็นโลหะสำคัญในยุคสำริด อยู่ที่จังหวัดลพบุรี บริเวณหุบเขาของพระจันทร์และแหล่งโบราณคดีที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ศูนย์การทหารปืนใหญ่ อ่างเก็บน้ำนิลกำแพง และโนนป่าหวาย พบเศษภากรที่หลงเหลือจากกระบวนการผลิตทองแดง ชิ้นส่วนทองแดง แม่พิมพ์ดินเผา และพบจากสำริดและโครงกระดูก

ผังรวมกับภาชนะดินเผา เครื่องประดับที่ทำจากสำริดและเหล็ก แหล่งผลิตทองแดงที่จังหวัดลพบุรีนี้เป็นแหล่งผลิตทองแดงสำคัญแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยก่อนประวัติศาสตร์

การตั้งบ้านเมืองสมัยประวัติศาสตร์ภาคกลาง สันนิษฐานว่ามีการพัฒนาการสืบเนื่องมาจากแหล่งชุมชนยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่อยู่ใกล้เคียง ประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 มีเมืองต่าง ๆ เกิดขึ้นหลายเมืองในภาคกลาง เช่น เมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เมืองนครปฐมโบราณ จังหวัดนครปฐม เมืองโบราณพงศึก จังหวัดกาญจนบุรี เมืองศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี เมืองเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นเมืองท่าชายฝั่งหรือใกล้ชายฝั่ง สามารถติดต่อกับภายนอกจึงรับเอาวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามา โดยเฉพาะวัฒนธรรมอินเดียในด้านพระพุทธศาสนา และศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เห็นได้จากหลักฐานรูปเคารพในศาสนาที่ขุดพบ

ต่อมาเมืองในภาคกลางได้รับวัฒนธรรมเขมร ซึ่งแผ่อำนาจเข้ามาจนถึงลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีเมืองละโว้หรือลพบุรีเป็นศูนย์กลาง จนเมื่อเขมรเสื่อมอำนาจลงจึงเกิดแว่นแคว้นและอาณาจักรใหม่ๆ ของชนชาติไทยขึ้น อาณาจักรสำคัญ คือ อาณาจักรสุโขทัย และอาณาจักรอยุธยา

ภาคใต้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นคาบสมุทร ขนาบด้วยทะเลอันดามันและอ่าวไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทะเลจีนใต้ มีทิวเขาภูเก็ทและทิวเขานครศรีธรรมราชทอดตัวในแนวจากเหนือไปใต้กับทิวเขาสันกาลาคีรีกั้นเขตแดนไทยกับมาเลเซีย มีที่ราบชายฝั่งทะเลทั้งสองด้านของคาบสมุทรที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นที่ราบใหญ่ เกิดจากคลื่นพัดพาเอาดินตะกอนมาทับถมกัน ได้แก่ที่ราบลุ่มแม่น้ำตาปี ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีที่ราบลุ่มทะเลสาบสงขลา ในจังหวัดนครศรีธรรมราชพัทลุง และสงขลา และที่ราบลุ่มปัตตานีในจังหวัดปัตตานีและยะลา ที่ราบชายฝั่งทะเลตะวันตกเป็นที่ราบแคบ ๆ ขนานกับชายฝั่งทะเล ได้แก่ที่ราบลุ่มแม่น้ำกระบือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำพังงา และที่ราบลุ่มแม่น้ำตรัง ภูมิอากาศภาคใต้มีฝนตกตลอดปี

คาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทยรวมทั้งดินแดนของมาเลเซียไปจนตลอดแหลมมลายู มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์เหมาะสมแก่การตั้งถิ่นฐาน และการติดต่อกับดินแดนต่าง ๆ มาตั้งแต่อดีต

ด้วยตั้งอยู่กึ่งกลางระหว่างดินแดนอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของโลกตะวันออก คืออารยธรรมจีนกับอารยธรรมอินเดีย นอกจากนี้ลักษณะของแผ่นดินที่เป็นคาบสมุทรยาวยื่นลงสู่ทะเลทางตอนใต้ยังเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมการติดต่อระหว่างผืนแผ่นดินใหญ่ตอนบนกับบรรดาหมู่เกาะต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในทะเลจีนใต้ทางตอนล่าง

ภาพที่ 1.16 เทือกเขาสันกาลาคีรี

ที่มาของภาพ <http://warunya-olivepink.blogspot.com/2014/08/blog-post.html>

ภาคใต้มีมนุษย์อยู่อาศัยมาตั้งแต่สมัยหินเก่า ร่องรอยที่ปรากฏคือ พบเครื่องมือหินกะเทาะของมนุษย์สมัยหินเก่า ที่จังหวัดกระบี่ พบเครื่องมือหินกะเทาะยุคหินกลางที่จังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ พังงา และนครศรีธรรมราช และพบหลักฐานการอยู่อาศัยของคนสมัยหินใหม่ที่อาศัยอยู่ตามถ้ำต่าง ๆ ในหลายจังหวัด เช่น จังหวัดชุมพร กระบี่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี คนสมัยนี้มีความเจริญอีกระดับหนึ่ง รู้จักทำเครื่องมือหินขัดแทนเครื่องมือหินกะเทาะแบบเดิม รู้จักภาชนะดินเผา รู้จักการทอผ้า รู้จักขัดแต่งหินและเปลือกหอยเพื่อใช้เป็นเครื่องประดับ รู้จักเขียนภาพบนผนังถ้ำ นอกจากนี้ยังมีการติดต่อกับผู้คนที่อาศัยในดินแดนที่ห่างไกลด้วย ดังได้พบภาชนะดินเผาหม้อ 3 ขาแบบจีนในถ้ำหลายแห่งตลอดแนวคาบสมุทรมลายู หลังจากนั้นไม่นานคนเหล่านี้จึงอพยพเคลื่อนย้ายจากถ้ำลงมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณพื้นที่ราบใกล้ ๆ ชายฝั่งทะเล สร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย

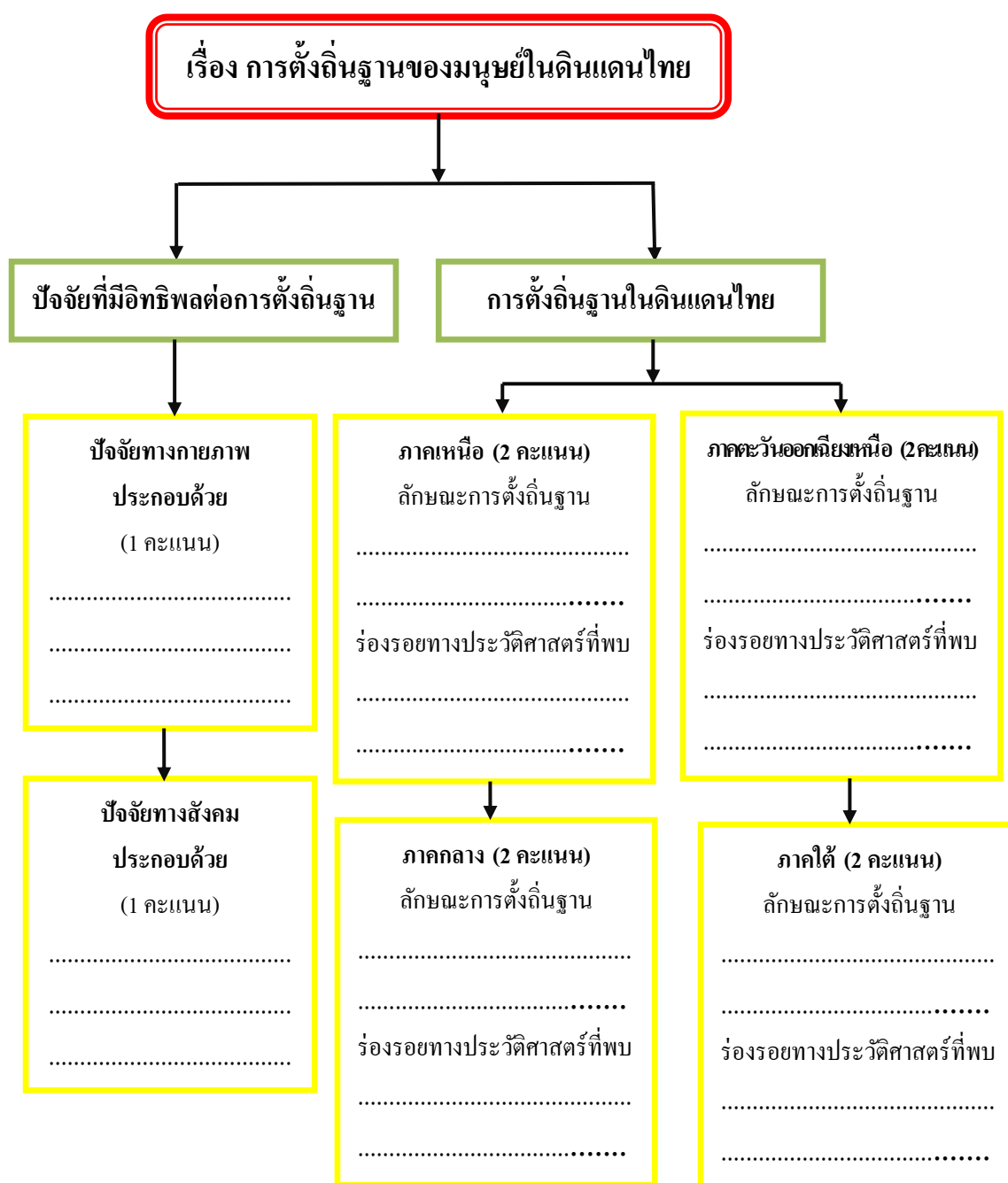
จนเป็นชุมชนหมู่บ้านถาวรขึ้นเมื่อประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว ซึ่งต่อมาชุมชนเหล่านี้ได้พัฒนากลายเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่มากมาย เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งชุมชนมีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งหรือที่ราบลุ่มแม่น้ำใกล้ทะเล และตำแหน่งที่อยู่บนเส้นทางการติดต่อการค้าระหว่างอินเดียกับจีน ชุมชนเหล่านี้จึงพัฒนาตนเองเป็นแหล่งพักขนถ่ายสินค้า จนกลายเป็นชุมชนการค้า

จนราวพุทธศตวรรษที่ 8-9 จึงเริ่มมีการติดต่อกับชาวต่างชาติตะวันตก โดยเฉพาะกับชาวอินเดีย ชาวอาหรับ ชาวเปอร์เซีย ตลอดจนชาวโรมัน การติดต่อกับต่างชาติทำให้เกิดการผสมผสานวัฒนธรรมและการเมือง จนชุมชนท้องถิ่นในเขตภาคใต้มีพัฒนาการกลายเป็นชุมชนเมือง และพัฒนาบ้านเมืองเข้าสู่ยุคประวัติศาสตร์ในเวลาต่อมา

เรื่อง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ผังสรุปเรื่อง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย
ตามกรอบที่กำหนดให้ ให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

3. อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยและอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย

ภูมิภาคต่าง ๆ ในดินแดนไทยในอดีตเคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรโบราณหลายสมัย หลายอาณาจักร ดังปรากฏหลักฐานโบราณคดีหลายสมัย หลายอาณาจักร ดังปรากฏหลักฐานทางโบราณคดีและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่นจารึกต่าง ๆ และเรื่องราวในเอกสารจดหมายเหตุจีน ซึ่งพัฒนาการของ เว้นแคว้นหรืออาณาจักรเหล่านี้ล้วนแต่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของคนไทยหลายด้าน

3.1 อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

บนผืนแผ่นดินไทยมีอาณาจักรโบราณตั้งอยู่ในทุกภูมิภาคของไทย เช่นที่ภาคกลางมีอาณาจักรทวารวดี ซึ่งแผ่อิทธิพลทางอารยธรรมออกไปไกลทั่วทุกภาคของไทย ภาคใต้มีอาณาจักรตามพรลิงค์ซึ่งมีความเจริญทางพระพุทธศาสนา ทางเหนือมีอาณาจักรล้านนา และภาคและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอาณาจักรโคตรบูรณะ เรื่องราวของอาณาจักรโบราณในดินแดนไทยมีความก้าวหน้ามากขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ โดยเฉพาะนักโบราณคดี นักอ่านจารึก และการใช้หลักฐานจากต่างชาติ ที่สำคัญคือหลักฐานจีนซึ่งได้จดบันทึกเรื่องราวของอาณาจักรโบราณไว้ แม้จะไม่สมบูรณ์แต่ก็มีประโยชน์ อนึ่งและคลาดเคลื่อนมากในเรื่องของเวลา แต่ก็สามารถนำมาใช้ประกอบกับหลักฐานอื่น ๆ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับอาณาจักรโบราณได้

อย่างไรก็ดี แม้ว่าข้อมูลเกี่ยวกับอาณาจักรโบราณจะมีมากขึ้นแต่ก็ยังไม่สมบูรณ์และชัดเจนมากนัก ยังมีปัญหาที่จะต้องศึกษาค้นคว้าต่อไปอีก เช่น เรายังมีข้อสงสัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของทวารวดี หรืออาณาจักรอีกหลายอาณาจักรที่จินตนาการไว้ เช่น ผานผาน หรือ พุนพูน ที่อ่าวบ้านดอนฉีฉู่ ทางภาคใต้ ก็ยังไม่รู้รายละเอียด การค้นพบลูกปัดและเครื่องประดับโบราณ ทำด้วยหินและเหรียญทองคำ ทางภาคใต้ในบริเวณ 5 จังหวัด ตั้งแต่ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา และกระบี่ โดยเฉพาะที่ตำบลคลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทย จึงต้องดำเนินการกันต่อไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดและเพื่อช่วยทำให้เรื่องราวของอาณาจักรโบราณต่าง ๆ มีความชัดเจนมากขึ้น

3.2 อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย

อาณาจักรโบราณต่างๆ ในดินแดนไทย ได้สร้างสรรค์อารยธรรมและรับอารยธรรมจากภายนอกโดยเฉพาะอารยธรรมอินเดียจนมีความเจริญรุ่งเรือง อารยธรรมความเจริญของหลายอาณาจักรได้ถูกสืบทอดต่อ ๆ กันมา และมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในหลายด้าน นอกเหนือไปจากขนบธรรมเนียมประเพณีแล้ว ที่สำคัญก็ได้แก่ด้านศาสนาและความเชื่อ โดยเฉพาะศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพระพุทธศาสนา ด้านรูปแบบการปกครอง ด้านภาษาและกฎหมาย และด้านศิลปกรรมซึ่งสามารถกล่าวเป็นภาพรวมได้ดังนี้

3.2.1 ด้านศาสนาและความเชื่อ

1. การนับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ทั้งศาสนาพราหมณ์-ฮินดูจากอินเดีย เป็นศาสนาที่เผยแพร่เข้ามาก่อนพระพุทธศาสนา และมีอิทธิพลต่อคนพื้นเมืองมาแต่เดิม คนไทยได้ยอมรับนับถือบางคติบางเรื่องของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ควบคู่ไปกับการนับถือพระพุทธศาสนาด้วย เช่นการบูชาเทพเจ้าควบคู่กับการบูชาพระพุทธรูป ทั้งนี้อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้เข้ามามีบทบาทในราชสำนัก เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ การเคารพนับถือองค์พระมหากษัตริย์เป็นสมมติเทพ ส่วนพิธีของชาวบ้าน ก็รับเอาธรรมเนียมของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเข้ามาประยุกต์ใช้ร่วมกับพระพุทธศาสนา เช่น การเจิม การรดน้ำ นอกจากนี้เรายังพบมรดกทางวัฒนธรรมของอาณาจักรโบราณที่เป็นอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ได้อย่างชัดเจนในหลายพื้นที่ เช่น เทวรูปพระนารายณ์ พระอิศวร ศิวลึงค์ ปราสาทหินต่าง ๆ เช่น ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทเมืองสิงห์ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

2. การนับถือพระพุทธศาสนาเมื่อคนไทยตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ก็ได้รับเอาพระพุทธศาสนา รวมทั้งรูปแบบศิลปะและสถาปัตยกรรมมาจากเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรตามพรลิงค์ โดยนิมนต์พระเถระจากเมืองนครศรีธรรมราชให้ขึ้นมาเทศนาสั่งสอนชาวสุโขทัย นับจากนั้นเป็นต้นมา พระพุทธศาสนาก็ได้หยั่งรากลึกกลายเป็นศาสนาประจำชาติของคนไทยนับตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนมาถึงปัจจุบัน

3.2.2 ด้านรูปแบบการปกครอง

อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยได้รับรูปแบบการปกครองจากอินเดีย ทำให้มีการปกครองระบอบกษัตริย์ มีพิธีกรรมและการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการยกย่องกษัตริย์ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก คติความเชื่อว่ากษัตริย์เป็นสมมุติเทพเป็นต้น ซึ่งคติและพิธีกรรมเหล่านี้ได้สืบทอดต่อมาในสมัยอาณาจักรของคนไทย

ภาพที่ 1.17 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประทับว่าราชการ

ที่มาของภาพ http://www.oknation.net/blog/home/user_data/file_data/201210/10/492761841.jpg

3.2.3 ด้านภาษาและกฎหมาย

จากหลักฐานประเพณีจารึกทำให้ทราบว่าอาณาจักรโบราณต่างๆ ในดินแดนไทยมีการใช้ภาษาต่างๆ เช่น บาลี สันสกฤต ปัลลวะ มอญ เขมร และมีกฎหมายที่รับมาจากอินเดียและกฎหมายพื้นเมือง อาณาจักรไทยตั้งแต่สุโขทัย ล้านนา ได้รับภาษาและกฎหมายมาปรับใช้ เช่น กฎหมายมังรายศาสตร์ กฎหมายอยุธยา (กฎหมายตราสามดวง) ซึ่งภาษาและตัวอักษรเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้ในอาณาจักรและมีการประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นโดยใช้ตัวอย่างจากตัวอักษรที่ใช้กันในสมัยอาณาจักรโบราณ

ภาพที่ 1.18 กฎหมายตราสามดวง

ที่มาของภาพ <http://fairylegal.blogspot.com/2012/03/three-emblems-law.html>

3.2.4 ด้านศิลปกรรม

ผลงานด้านประติมากรรม สถาปัตยกรรมของอาณาจักรโบราณส่วนใหญ่มีผลงานที่สร้างขึ้นอุทิศแด่พระพุทธศาสนา เช่น เจดีย์ พระปรางค์ พระธรรมจักร เทวรูป รูปแบบงานศิลปกรรมหลายประเภทได้รับการสืบทอดต่อมา เช่นเจดีย์ทรงกลมแบบลังกาถูกสร้างขึ้นหลายแห่ง เช่นที่พระปฐมเจดีย์ (นครปฐม) เจดีย์วัดช้างล้อม (สุโขทัย) ธรรมจักรที่เมืองโบราณศรีเทพ (เพชรบูรณ์) เมืองโบราณนครปฐม (นครปฐม) เสาหินสลักรูปพุทธประวัติ เรื่องพิมพ์าฬาลพ พบเมืองที่ฟ้าแดดสงยาง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นต้น

ภาพที่ 1.19 พระธรรมจักร

ที่มาของภาพ <https://promayarn.wordpress.com>

จะเห็นว่าดินแดนที่เป็นประเทศในปัจจุบันนั้นได้มีการตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนชาติมาก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งกลุ่มชนเหล่านี้ได้สร้างสรรค์ภูมิปัญญาของตนเองในการแก้ปัญหาการดำรงชีวิต รวมทั้งได้รับการถ่ายทอดอารยธรรมจากต่างชาติ มาประยุกต์ใช้จนมีความเจริญรุ่งเรือง อันเป็นส่วนหนึ่งของพื้นฐานความเจริญก้าวหน้าของชุมชนในสมัยต่อมา จนกระทั่งชนชาติไทยได้เข้ามาตั้งอาณาจักรของคนไทยขึ้นปกครองแทนที่อาณาจักรเดิม ก็ได้รับอิทธิพลของอาณาจักรโบราณเหล่านั้นด้วย

ดังนั้น คนไทยรุ่นหลังจึงควรเรียนรู้พัฒนาการของอาณาจักรโบราณต่าง ๆ และเข้าใจถึงอิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทยในปัจจุบัน

เรื่อง อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนคำลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

1. พระอิศวร	6. มังรายศาสตร์
2. ปัลลวะ	7. สมมุติเทพ
3. โคตรบูรณ	8. พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
4. พระราชพิธีบรมราชาภิเษก	9. พระปฐมเจดีย์
5. พระธรรมจักร	10. ทวารวดี

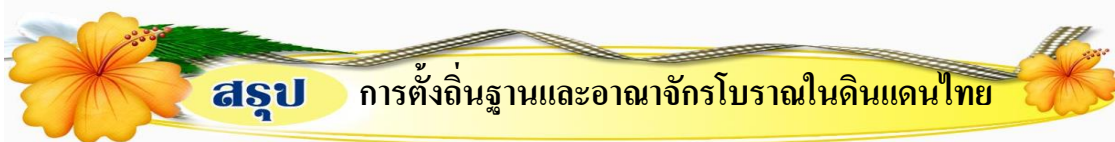
อิทธิพลด้านศาสนาและความเชื่อ
(2 คะแนน)

อิทธิพลด้านรูปแบบการปกครอง
(2 คะแนน)

อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย
(2 คะแนน)

อิทธิพลด้านภาษาและกฎหมาย
(2 คะแนน)

อิทธิพลด้านศิลปกรรม
(2 คะแนน)

การศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย จะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่ามีพัฒนาการเกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทยอย่างไรบ้าง การวิเคราะห์เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ยังช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลด้วย ประเด็นสำคัญสำหรับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ถิ่นเดิมของชนชาติไทย สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นคือ
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของคนไทย ประกอบไปด้วย 4 แนวคิดได้แก่
 - แนวคิดถิ่นเดิมของคนไทยอยู่บริเวณเทือกเขาอัลไต
 - แนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีนตลอดจนรัฐอัสสัมของอินเดีย
 - แนวคิดถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณประเทศไทยปัจจุบัน
 - แนวคิดที่ว่าถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณหมู่เกาะแถบเส้นศูนย์สูตรของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 2. การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้
 - 2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย แบ่งได้ 2 ประเภท
 - 2.1.1 ปัจจัยทางด้านกายภาพ ประกอบไปด้วย
 - ภูมิอากาศ, ลักษณะภูมิประเทศ, ดินและน้ำ, ป่าไม้และแร่ธาตุ
 - 2.1.2 ปัจจัยทางด้านสังคม หมายถึง ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต เชื้อชาติ ความคิด ความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต เป็นต้น
 - 2.2 การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทยประกอบไปด้วย
 - 2.2.1 การตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่น้ำ ที่สำคัญคือ ปิง วัง ยม น่าน
 - 2.2.2 การตั้งถิ่นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการตั้งถิ่นฐานอย่างหนาแน่นอยู่ในบริเวณแอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร
 - 2.2.3 การตั้งถิ่นฐานในภาคกลาง (รวมภาคตะวันออกเฉียงและภาคตะวันตก) มีการตั้งถิ่นฐานใกล้แม่น้ำและริมฝั่งทะเลเพื่อการเพาะปลูกและการติดต่อค้าขาย
 - 2.2.4 การตั้งถิ่นฐานในภาคใต้ มีการตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเล เพื่อการประมงและการติดต่อค้าขาย

3. อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยและอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้

3.1 อาณาจักรโบราณในดินแดนไทยตั้งขึ้นอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย อาทิเช่น ภาคกลางมีอาณาจักรทวารวดี ภาคใต้มีอาณาจักรตามพรลิงค์ ภาคเหนือมีอาณาจักรล้านนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอาณาจักรโคตรบูรณ์ เป็นต้น

3.2 อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย ประกอบไปด้วย ด้านความเชื่อและศาสนา ด้านรูปแบบการเมืองการปกครอง ด้านภาษาและกฎหมาย และด้านศิลปกรรม

การศึกษาในประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชนชาติไทย โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์จะช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้อย่างมีเหตุผล แม้ว่าในปัจจุบันนักวิชาการยังหาข้อสรุปที่แน่ชัดยังไม่ได้ว่าคนไทยมาจากไหน แต่แนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด ได้แก่ แนวคิดถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ตลอดจนถึงรัฐอัสสัมของอินเดีย สำหรับปัจจัยในการตั้งถิ่นฐานของคนไทยในแต่ละภูมิภาค จะพิจารณาจากปัจจัยทางด้านกายภาพและปัจจัยทางด้านสังคมเป็นหลัก ซึ่งในการตั้งถิ่นฐานของคนไทยในแต่ละแห่งนั้น มักจะได้รับอิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่ตั้งอยู่ในดินแดนไทยมาแล้วตั้งแต่ในอดีต ซึ่งส่งผลต่ออารยธรรมที่ดำรงของคนไทยในปัจจุบัน

แบบทดสอบหลังเรียน

เล่มที่ 1 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

- คำชี้แจง 1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

- เหตุใดทฤษฎีที่ว่าชนชาติไทยอยู่ในประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตจึงยังไม่เป็นที่ยอมรับทั้งที่มีการพบโครงกระดูกและเครื่องใช้ของมนุษย์โบราณในไทย
 - บริเวณที่พบอยู่ห่างไกลจากแหล่งที่ตั้งชุมชนในปัจจุบัน
 - เครื่องใช้ที่พบไม่เหมือนกับเครื่องใช้ของคนไทยในปัจจุบัน
 - โครงกระดูกที่พบไม่มีลักษณะที่เหมือนกับคนไทยในปัจจุบัน
 - ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าโครงกระดูกและเครื่องใช้ที่พบเป็นของชนชาติไทย
- ข้อใด ไม่ใช่ ปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทย
 - อาหาร
 - ประเพณี
 - ที่อยู่อาศัย
 - ทรัพยากรธรรมชาติ
- ข้อใดแสดงถึงศรัทธาในพระพุทธศาสนา นิกายมหายาน ที่พบในอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย ก่อนสมัยอยุธยา
 - เจดีย์ทรงลังกา
 - เทวรูปหินสลัก
 - ทับหลังนารายณ์บรรทมสินธุ์
 - รูปหล่อโลหะสำริดพระโพธิสัตว์

4. ข้อใดแสดงถึงอิทธิพลของศิลปะขอมในดินแดนอาณาจักรละโว้
- ก. พระธาตุหริภุญชัย
 - ข. พระปรางค์สามยอด
 - ค. ปราสาทหินนครธม
 - ง. ปราสาทหินพนมรุ้ง
5. “บ้านของคนไทยในอดีต เป็นบ้านไม้ ยกพื้นสูงโล่ง มีหน้าต่างรอบบ้าน” ประโยคดังกล่าวเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีต่อการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทยในข้อใด มากที่สุด
- ก. ดิน
 - ข. น้ำ
 - ค. อากาศ
 - ง. ป่าไม้
6. เพราะเหตุใดการตั้งถิ่นฐานของชนชาติไทยในภาคกลาง จึงได้รับคำกล่าวว่าเป็น “ศูนย์กลางแห่งการค้าขายภายใน”
- ก. ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาสูง
 - ข. ตั้งอยู่บริเวณชายฝั่งทะเล
 - ค. ตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำ
 - ง. ตั้งอยู่บริเวณที่ราบเชิงภูเขา
7. การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย เพื่อให้รู้และเข้าใจในเรื่องใด
- ก. ที่มาของอารยธรรมไทย
 - ข. เศรษฐกิจของผู้คนในอดีต
 - ค. การเมืองการปกครองของไทย
 - ง. ประวัติความเป็นมาของชนชาติไทย

8. แนวคิดเรื่องถิ่นกำเนิดเดิมของชนชาติไทยมีหลายทัศนะ ข้อใดได้รับการยอมรับมากที่สุดในปัจจุบัน
- ก. ตอนใต้ของจีน
 - ข. ตอนกลางของจีน
 - ค. ดินแดนประเทศไทย
 - ง. คาบสมุทรมาลายูและเกาะชวา
9. ทฤษฎีที่ว่าคนไทยมาจากตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้ของจีนใช้หลักฐานอะไรสนับสนุน
- ก. หนังสือหลักไทย
 - ข. ซีโมโกบิน อี ในเลียด
 - ค. เอกสารทางประวัติศาสตร์
 - ง. โครงการควบคุมมนุษย์สมัยโบราณ
10. อาณาจักรโบราณในดินแดนประเทศไทยมีอิทธิพลต่อสังคมไทยในเรื่องใดมากที่สุด
- ก. ศาสนา
 - ข. เศรษฐกิจ
 - ค. ศิลปกรรม
 - ง. การปกครอง

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน
เล่มที่ 1 เรื่อง การตั้งถิ่นฐานและอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบฉบับนี้มี 10 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน
 2. ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย × ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง ที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียว

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				

คะแนนเต็ม	10
คะแนนที่ได้	

บรรณานุกรม

กฎหมายตราสามดวง. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: [http://fairylegal.blogspot.com/2012/03/three-emb three-emb three-emblems-law.html](http://fairylegal.blogspot.com/2012/03/three-emb-three-emb-three-emblems-law.html) (8 กุมภาพันธ์ 2556).

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การตั้งถิ่นฐานในภาคเหนือ. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th> (8 กุมภาพันธ์ 2556).

ณรงค์ พ่วงพิศ. (2555). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ไทย ม.4-6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

วิทยา ปานะบุตร. (2555). คู่มือเตรียมสอบรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ม.4-6. กรุงเทพฯ: พ.ศ. พัฒนา.

ไพฑูรย์ มีกุล และคณะ. (2553). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ ม.4-6 เล่ม 1. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

บรรณานุกรมภาพ

เทือกเขาสันกาลาคีรี. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://warunya-olivepink.blogspot.com>
(8 กุมภาพันธ์ 2556).

น้ำตกคลองลาน อุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
<http://thailandtopvote.com> (8 กุมภาพันธ์ 2556).

ประเพณีสงกรานต์. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.tiewpakklang.com>
(8 กุมภาพันธ์ 2556).

ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.pavillehotel.com>
[e/data/ima/data/images1p_a_ville_hotel_tour22.jpg](http://www.pavillehotel.com/e/data/ima/data/images1p_a_ville_hotel_tour22.jpg) (8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่ภูมิประเทศภาคกลาง. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: https://kanistha345.files.wordpress.com/2015/07/1_1.gif (8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่ภูมิประเทศภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา:
<https://naga00225.files.wordpress.com> (8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่ภูมิประเทศภาคใต้. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://patjen8700.files.wordpress.com/2015/07/e0b983e0b895e0b9892.gif> (8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่ภูมิประเทศภาคเหนือ. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: [http://61.19.202.164/
http://61.19.202.164/works/smtweb52/D02/1-3.gif](http://61.19.202.164/http://61.19.202.164/works/smtweb52/D02/1-3.gif) (8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณคาบสมุทรมลายู. (2556). (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/1010203/unit03_2_1_5.html
(8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณตอนใต้ของจีน. (2556). (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: : http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/1010203/unit03_2_1_3.html
(8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณเทือกเขาอัลไต. (2556). (ออนไลน์).
แหล่งที่มา: http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/1010203/unit03_2_1_2.html
(8 กุมภาพันธ์ 2556).

แผนที่แสดงถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่ในบริเวณประเทศไทยปัจจุบัน. (2556). (ออนไลน์).

แหล่งที่มา: http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/1010203/unit03_2_1_4.html

(8 กุมภาพันธ์ 2556).

พระธรรมจักร. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <https://promayarn.wordpress.com>

(8 กุมภาพันธ์ 2556).

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประทับว่าราชการ. (2556). (ออนไลน์).

แหล่งที่มา: http://www.oknation.net/blog/home/user_data/file_data

/201210/10/492761841.jpg (8 กุมภาพันธ์ 2556).

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกพระราชพิธี. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://resource.nationtv.tv>

/photo_news/2016/05/09/640_e9k5hej7adakfjie5a77d.jpg (8 กุมภาพันธ์ 2556).

ภาพแท่งหินบดยาของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา:

<http://www.thaigoodview.com> (8 กุมภาพันธ์ 2556).

แม่น้ำมูล. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.panoramio.com/photo/93243004>

(8 กุมภาพันธ์ 2556).

อาชีพเกษตรกรรม. (2556). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://kanchanapisek.or.th>

(8 กุมภาพันธ์ 2556).

เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1.	×			
2.			×	
3.				×
4.		×		
5.			×	
6.			×	
7.				×
8.	×			
9.				×
10.		×		

เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับถิ่นเดิมของชนชาติไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายแนวคิดเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดของชนชาติไทยและนักวิชาการที่สนับสนุนแนวคิดดังกล่าวลงในช่องว่างที่กำหนด (10 คะแนน)

แนวคิดชนชาติไทยอยู่บริเวณ
เทือกเขาอัลไต

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว
ขุนวิจิตรมาตรา แดร์ร็องเดอลากูเบอรี
(2 คะแนน)

แนวคิดชนชาติไทยอยู่บริเวณตอนใต้
และตะวันออกเฉียงใต้ของจีนตลอดจน
รัฐอัสสัมของอินเดีย

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว
สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ
, หลี ฟิงก้วย (2 คะแนน)

แนวคิดเกี่ยวกับ
ความเป็นมาของ
ชนชาติไทย

แนวคิดชนชาติไทยอยู่บริเวณ
ประเทศไทย

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว
สุจินต์ วงษ์เทศ
(2 คะแนน)

แนวคิดชนชาติไทยอยู่บริเวณหมู่เกาะ
แถบเส้นศูนย์สูตรของภูมิภาคเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้

ผู้สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว
ศาสตราจารย์รุช เบเนดิกต์
(2 คะแนน)

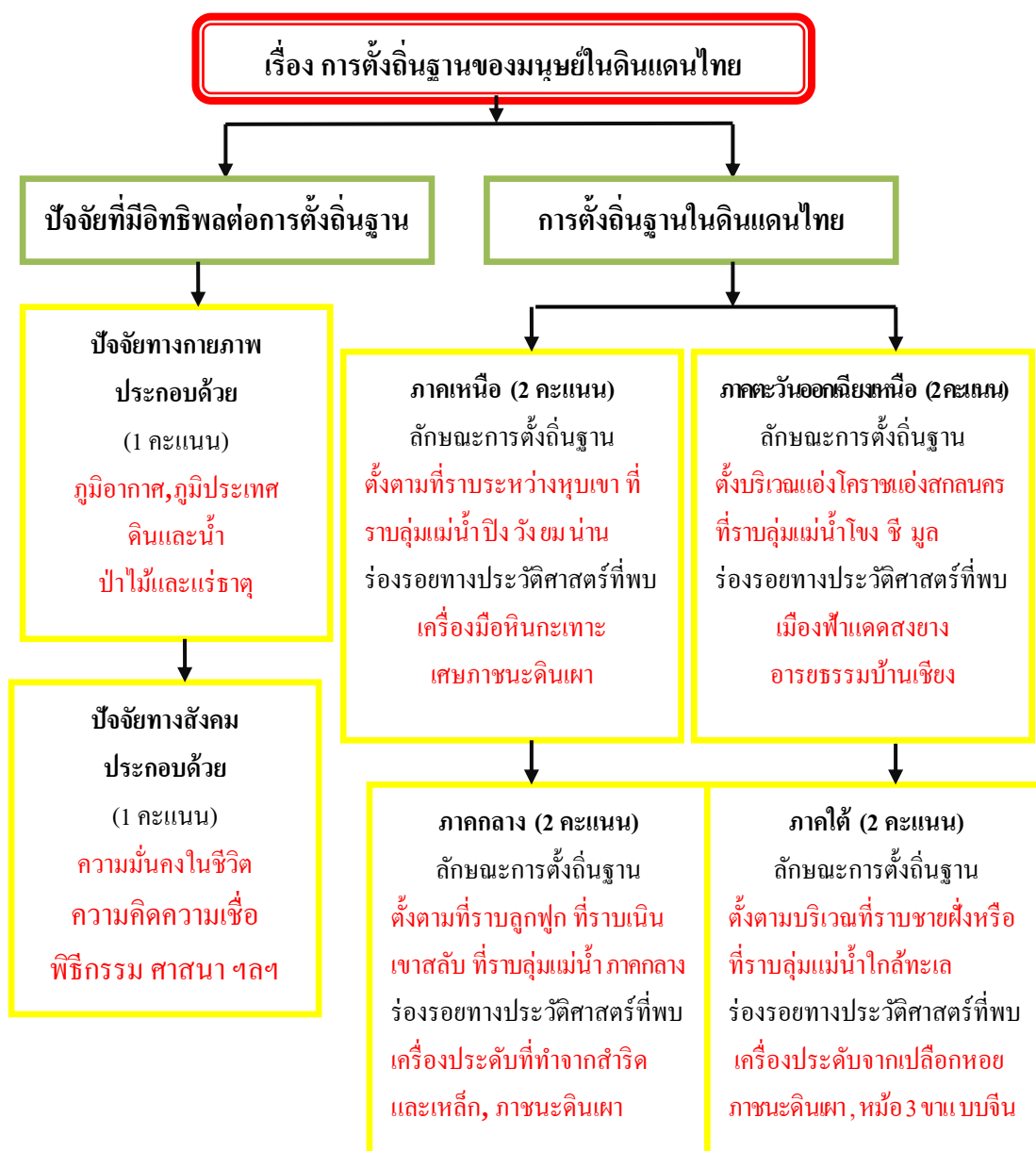
สรุปแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดคือ ถิ่นเดิมของชนชาติไทยอยู่บริเวณตอนใต้และตะวันออกเฉียงใต้
ของจีนตลอดจนรัฐอัสสัมของอินเดีย

เหตุผลเพราะ มีหลักฐานเงินและการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ ด้านยอมรับ (2 คะแนน)

เรื่อง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ผังสรุปเรื่อง การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในดินแดนไทย ตามกรอบที่กำหนดให้ ให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

(ทั้งนี้คำตอบขึ้นอยู่กับดุลพินิจของครูผู้สอน)

เรื่อง อิทธิพลของอาณาจักรโบราณที่มีต่อสังคมไทย

คำชี้แจง ให้นักเรียนคำลงในช่องว่างที่กำหนดให้ถูกต้อง (10 คะแนน)

1. พระอิศวร	6. มังรายศาสตร์
2. ปัลลวะ	7. สมมุตติเทพ
3. โคตรบูรณ	8. พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
4. พระราชพิธีบรมราชาภิเษก	9. พระปฐมเจดีย์
5. พระธรรมจักร	10. ทวารวดี

อิทธิพลด้านศาสนาและความเชื่อ

(2 คะแนน)

พระอิศวร

พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ

อิทธิพลด้านรูปแบบการปกครอง

(2 คะแนน)

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

สมมุตติเทพ

อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย

(2 คะแนน)

โคตรบูรณ

ทวารวดี

อิทธิพลด้านภาษาและกฎหมาย

(2 คะแนน)

ปัลลวะ

มังรายศาสตร์

อิทธิพลด้านศิลปกรรม

(2 คะแนน)

พระธรรมจักร

พระปฐมเจดีย์

เรื่อง การตั้งถิ่นฐานในดินแดนไทย

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1.				×
2.		×		
3.				×
4.		×		
5.			×	
6.			×	
7.				×
8.	×			
9.			×	
10.	×			